

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КОНКУРСНІ
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ

ЛЮДИНА
І
ЄКІТ

Ужгород
2006

К 64 Конкурсні тестові завдання для вступників: Людина і світ. – Ужгородський національний університет, 2006. – 208 с.

Збірник містить 1200 конкурсних завдань з предмету "Людина і світ". Видавання призначено для вступників на спеціальності "Історія", "Політологія" та "Соціологія". Це є цінна робота Ужгородського національного університету, а також може бути використане у навчальному процесі в загальноосвітніх школах для контролю якості знань з предмету "Людина і світ".

Завдання підготували: В. В. Буркало, В. І. Гиря, М. П. Зан, М. М. Колодій, Ю. О. Остапеч

Відповідальні за випуск: В. М. Міца, П. П. Гуранич, Б. К. Галас, І. Й. Росола

Рекомендовано до друку
редакційно-видавничою радою УжНУ
28 лютого 2006 року, протокол № 1

© Ужгородський національний університет, 2006;
© В. В. Буркало, В. І. Гиря, М. П. Зан,
М. М. Колодій, Ю. О. Остапеч, 2006

ВСТУПНЕ СЛОВО

Розвиток сучасного суспільства неможливий без формування високоінтелектуальної і глибоко духовної людини. Лише свідомі громадяни, яким життєво важливо розвинуте почуття власної гідності, знання своїх прав і обов'язків, вміння реалізувати права і виконувати обов'язки, можуть утвердити демократичне й заможне суспільство. Демократії треба вчитись. Вперше залежність між знаннями та ефективністю функціонування демократії афористично сформулював класик американської політичної науки Гарольд Дуайт Лассуел: "Ми знаємо достатньо, щоб знати, що демократії не знають як жити; через незнання вони гинуть". Особливо актуально для суспільств в яких відбуваються трансформаційні процеси. До такого типу суспільств нині належить і Україна. Саме тому духовне багатство й матеріальний добробут українського народу значною мірою залежатиме від рівня розвитку світоглядної позиції кожної людини.

Предмет "Людина і світ" і покликаний слугувати благородній справі формування сучасного світогляду молодій людині – представнику нової генерації українського народу. Отримані в школі та при підготовці до вступного іспиту знання будуть поглиблені в процесі підготовки фахівців УжНУ при вивченні таких навчальних предметів як: "Політологія", "Соціологія", "Філософія" "Культурологія", "Психологія".

Авторський колектив з підготовки тестових завдань базувався на матеріалі підручників рекомендованих для шкіл Міністерством освіти і науки України. Відтак складнощів при підготовці до вступного іспиту "Людина і світ" абітурієнти не повинні відчувати.

Користуючись нагодою ще раз запрошуюю всіх бажаючих продовжити навчання після школи в стінах найстарішого вищого навчального закладу Закарпаття – Ужгородського національного університету, а тим хто це вже вирішив – побажати успіхів на вступних іспитах.

проф. Вегеш М. М.,
ректор УжНУ

ПЕРЕДМОВА

Упродовж тривалого часу в радянській школі учні вивчали предмет суспільствознавство. Метою курсу було ознайомлення учнів випускних класів з основами знань про суспільство, що включало в себе привознавчі знання, економічну теорію, вчення про політику і державу тощо. На початку 90-х років цей курс було усунуто з навчальних програм, як заідеологізований. Проте, практика та життєвий досвід показали, що такий курс необхідний для виховання молоді. Оскільки виявилось, що учні школи абітурієнти та навіть студенти вищих навчальних закладів не володіють необхідними знаннями про соціум, в якому живуть.

Це і стало основною причиною того, що колективами фахівців вищих шкіл були розроблені тематичні плани курсів "Людина і суспільство" та "Людина і світ", що вивчаються в старших класах загальноосвітньої школи. Таким чином, суспільствознавство знову повернулося до шкіл. Біля кінця того, згаданій предмет уже став обов'язковим компонентом навчальних планів з 2001-2002 навчального року. Вступний іспит з даного предмету введений на гуманітарних факультетах у Київському, Харківському, Дніпропетровському університетах та інших провідних ВНЗ України.

Цього року тестові випробування з "Людини і світ" передбачені для бажаючих навчатися на спеціальностях "історія", "політологія", "соціально робота" УжНУ.

На загальнодержавному рівні існують дві навчальні програми, що затверджені Міністерством освіти і науки України. Це "Людина і світ" яку підготував колектив авторів під керівництвом професора Л.В.Губерського та "Людина і суспільство", видану колективом під керівництвом професора Р.А.Арцишевського.

Сьогодні в навчальних закладах Закарпаття цей предмет читається під різними назвами. Проблема полягає ще й у тому, що є ряд підручників, які також різняться своїми назвами. Для прикладу: "Людина і світ", "Світ і людина", "Людина і суспільство", "Людина в сучасному світі", "Особа і суспільство", "Ми – громадяни України" та ін. Але це не означає, що їх зміст є суперечливим. Навпаки, вони висвітлюють одні й ті ж проблеми: феномен людського життя, пізнання та духовність людини, суспільні явища і процеси, політичні засади людського існування тощо.

Наш колектив при підготовці тестових завдань взяв за основу програму навчального курсу "Людина і світ", яка складається з дев'яти основних розділів: "Феномен людського життя", "Світ та особливості його існування", "Духовність людини", "Свідомість і пізнання", "Людина і природа", "Суспільне життя людини", "Політичні засади людського існування", "Людина і культура", "Світогляд як найвища форма самоусвідомлення".

Таким чином, тестові завдання включають основну проблематику, яка висвітлюється в підручниках, рекомендованих Міністерством освіти України. Вище вказані розділи є структурою програми для вступних іспитів, яка децю доповнена нашим авторським колективом. Зокрема, загальна частина тестових завдань розширена за рахунок програмових питань предмету "Людина і суспільство", а сьомий розділ "Політичні запитання про людину і суспільство" містить загальні питання про політичну історію незалежної України. В той же час при підготовці до іспиту абітурієнт повинен користуватися і додатковою літературою. Після кожного розділу в підручниках така література вказується. Це допоможе абітурієнтам більш глибоко зрозуміти сутність тестових завдань, а значить дати однозначну і точну відповідь. Отже, не слід при підготовці забувати про словники, енциклопедії тощо.

Враховуючи те, що вступний іспит з даного предмету проводиться вперше, тестові завдання будуть поділені на два рівні складності. Завдання першого з них мають репродуктивний характер і повинні проілюструвати початкові уявлення про предмет "Людина і світ". На кожне запитання першого рівня відводиться по чотири варіанти відповідей. Правильною є тільки одна.

Тестові завдання другого рівня складніші за змістом. Запитання ориєнтовані на розуміння абітурієнтами основних понять і категорій, базових положень різноманітних теоретичних концепцій, висловлювань мислителів різних часів. Абітурієнту пропонується доповнити, встановити правильні чи неправильні твердження тощо. Кожне тестове завдання передбачає 5-7 варіантів відповідей. Правильними будуть, як правило, 2 або 3 відповіді.

На глибоке переконання нашого авторського колективу, тестові запитання не повинні лякати випускників загальноосвітніх шкіл, оскільки їх зміст відображає загальнозрозумілі, елементарні знання про навколишній світ, про місце людини в суспільстві, про державу, політику, громадську позицію особистості.

Авторський колектив

ПРОГРАМА ДЛЯ ВСТУПНИХ ІСПИТІВ

1. Феномен людського життя

Феномен людини та основні тлумачення її походження. Феномен людини: особлива тілесна організація, наявність душі, свідомість, суспільний характер існування, діяльність. Основні тлумачення походження людини: міфологічне, релігійне пояснення, еволюційна та космічні гіпотези.

Роль природно-історичного середовища і спадковості у формуванні та розвитку людини. Поняття середовища. Що таке природне середовище? Історичність середовища. Поняття спадковості. Задатки та здібності людини. Структура спадковості. Вплив спадковості і середовища на походження і життя людини. Людина і Бог.

Природні, соціокультурні та духовні виміри людського життя. Природне начало в людині. Соціальна природа людини. Єдність у людині біологічного, психологічного та соціального. Духовність людини. Поняття "індивід". Поняття "особистості". Соціалізація, її вплив на формування особистості.

Сутність людини та сенс людського життя. Поняття сутності буття людини. Міфологічний, релігійний, науковий і філософський вимір сутності людини. Мислителі натуралістичної орієнтації про сутність людини. Соціоцентризм про сутнісні характеристики людини. Багатовимірність сутності людського буття: природна сутність, діяльність людини, соціальна сутність, творча праця, духовність людини. Поняття сенсу людського життя. Особистість і практика визначення сенсу життя. Чи можливе життя людини поза сенсом? Життєва позиція, рівень активності людини, способи життя.

Ціннісні виміри людського життя. Смерть і безсмертя. Потреби. Інтереси – Цінності. Поняття «потреби». Поняття «цінності». Структура цінностей. Гносеологічні, етичні та естетичні цінності. Ціннісні орієнтації. Особистості та їх структура. Цінність людського життя. Людина як найвища цінність. Поняття смерті. Уявлення про смерть у різних світоглядних системах: християнство, іслам, буддизм, атеїзм. Поняття безсмертя. Життя після смерті: чи можливе воно?

Поняття творчості, свободи і відповідальності. Феноменальність творчості. Сутність творчості. Різновиди творчої діяльності: наукова, технічна, художня творчість. Творчий порив, натхнення, осяяння. Творчість – шлях до свободи. Свобода та свобода волі. Волонтаризм як прояв першочинності свободи з поміж інших проявів духовного життя. Фаталізм про визначеність людського життя долею, детермінізмом, волею Бога. Свобода і відповідальність.

Повнота життя і щастя. Здоров'я і здоровий спосіб життя. Поняття рівня життя і рівня наповненості життя. Людина споживач і людини творець. Щастя – найвищий рівень наповненості життя. Міфологічне, релігійне, наукове та філософське бачення щастя.

2. Світ та особливості його існування

Поняття світу. Світ і поняття світу. Історичний розвиток уявлень про світ (міфологічний, релігійний, науковий і філософський підхід). Багатовимірність поняття світу.

Людина і Космос. Всесвіт і Земля. Проблема впорядкованості світу. Світ як Космос. Світ як Всесвіт. Макрокосмос (природа) і мікрокосмос (людина). Світ Землі як особливе явище. Перші відомі уявлення про Всесвіт. Поняття про Землю як кулю. Ідеї Аристотеля, Птолемея, М.Коперніка. Сонячна система. Поняття "галактика" та "метегалактика". Оболонки Землі: зовнішня атмосфера та гідросфера), та внутрішні (земна кора, мантія, ядро Землі).

Поняття матеріального та ідеального. Проблема субстанції. Матеріальне та ідеальне. Історичний розвиток поняття матерії. Давньогрецькі мислителі про першооснову всіх речей. Матерія як "апейрон". Трактатування матерії Гераклітом. Атомістична теорія Левкіпа і Демокріта. Матерія і форма у Аристотеля. Філософське визначення поняття матерії. Основні властивості матерії.

Рух як загальний спосіб існування світу. Поняття руху. Класифікація форм руху за Ф.Енгельсом. Форми руху. Вищі та нижчі форми руху матерії. Поняття спокою. Рух і розвиток. Поняття прогресу і регресу. Розвиток як впорядкований рух.

Простір і час. Поняття форм і способів існування світу. Поняття простору. Основні властивості простору. Багатовимірність простору. Сучасна наука про нові просторові виміри. Головні властивості простору. Поняття часу. Час як форма існування світу. Основні властивості часу. Єдність простору і часу. Соціальний простір та соціальний час.

Проблема єдності світу. Поняття єдності. Розуміння відмінності. Міфологічне, релігійне та наукове трактування єдності світу. Матеріальність світу. Ідеальність світу. Особливість місця людини у світі.

3. Духовність людини

Поняття "дух", "душа", "духовність". Співвідношення духовного і тілесного. Поняття духу в релігії та міфології. Образ духу в християнській традиції. Поняття духовності. Сутність взаємозв'язку духу, душі, духовності. Духовне і тілесне. Протиставлення духовного і тілесного в християнстві. Три головні ідеї християнського вчення про духовне і тілесне. Людська діяльність як єдність душі, тіла і духу. Структура людської діяльності.

Почуття, інтелект, воля. Ідеали в житті людини. Що таке почуття? Поняття інтелекту. Феномен волі. Поняття ідеалу. Різновид ідеалів. Соціальний ідеал та причини його виникнення. Соціальні утопії. Функції соціальних ідеалів. Етика як наука.

Честь, совість, гідність людини. Інтелігентність і порядність. Поняття честі. Поняття совісті. Поняття гідності. Духовний вимір інтелігентності. Порядність як прояв духовності.

Правда, хиба, істина – їх єдність та відмінність між ними. Прихильність як прояв духовності. Поняття істини. Що таке правда? Хиба як прояв духовності. Поняття прихильності. Види прихильності.

Віра, надія, любов як духовно-практичні виміри людини. Віра: міфологічний, релігійний, науковий і філософський вимір поняття. Поняття надії. Любов як прояв духовності. Органічна єдність віри, надії і любові.

Прекрасне і потворне. Поняття краси і прекрасного. Прекрасне і естетичне. Функції прекрасного. Поняття потворного. Потворне як прекрасне, прекрасне як потворне.

Добро і зло в суспільно-історичному процесі. Поняття добра. Що таке зло? Взаємозв'язок добра і зла в житті людини і суспільства. Добро і зло – вінець духовності.

4. Свідомість і пізнання

Розуміння свідомості. Походження свідомості. Подразливість. Чутливість. Психіка. Сутність свідомості. Основні аспекти свідомості: відношення свідомості до відображуваної дійсності; проблема виникнення свідомості; відношення свідомості і діяльності мозку; активність свідомості. Визначення поняття свідомості. Основні функції свідомості.

Структура свідомості. Свідоме і несвідоме. Багатовимірність структури свідомості. Поняття мислення. Пам'ять і воля. Буденна і теоретична свідомість. Свідоме і несвідоме. Підсвідоме. Надсвідомість (Інтуїція). З.Фрейд про трирівневу структуру особистості. Умовність поділу на свідоме й несвідоме.

Свідомість і праця. Спілкування і мова. Поняття праці. Види праці. Фізична і розумова праця. Поняття спілкування. Мова та її сутність. Роль праці, спілкування і мови у виникненні свідомості. Природна і штучна мова.

Суспільний характер свідомості. Поняття суспільного буття. Суспільна свідомість. Рівні суспільної свідомості. Форми суспільної свідомості. Багатовимірність структури суспільної свідомості. Идеологія.

Що таке пізнання. Поняття пізнання. Гносеологія про можливість пізнання дійсності. Визначення поняття “знання”. Основні рівні пізнання: чувствний та абстрактний. Структура рівнів пізнання. Характеристика основних принципів пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання, характер їх взаємодії.

Розуміння істини. Істина та її критерії. Поняття істини. Об'єктивність істини. Абсолютність і відносність істини. Конкретність істини. Проблема критеріїв істини. Практика – основа, ціль пізнання та критерій істини. Догматизм та релятивізм.

Розуміння методу пізнання та закону. Поняття методу. Діалектика. Метафізика. Софістика. Еклектика, “негативна діалектика” як альтернатива діалектичному методу пізнання. Класифікація методів. Поняття методології. Закон і закономірність. Загальність і конкретність закономірностей. Закони діалектики і антидіалектики.

5. Людина і природа

Що таке природа. Поняття природи. Природа як довкілля. Природа – штучне середовище. Природа і духовне життя людини. Поняття “географічне середовище”. Техномаса і біомаса.

Історичний розвиток уявлень про природу. Міфологічні погляди на природу. Релігійне тлумачення природи. Наука і природа. Філософське тлумачення природи.

Розуміння біосфери та ноосфери. Поняття біосфери. Структура біосфери. Еволюція біосфери. Поняття ноосфери. Ноосфера як сфера взаємодії суспільства і природи. Утопічність ноосферного розуміння світу.

Природа як сукупність об'єктивних умов існування людства. Ідея визначальної ролі природних умов в житті суспільства. Що таке географічний детермінізм? Роль природи в розвитку соціальної сфери суспільства. П.Монтеск'є про географічний детермінізм. Характерні риси впливу суспільства на природу.

Природа як об'єкт знання і пізнання. Знання і природа. Знання і конструктивний характер природи. Новітні технології освоєння природи як результат пізнання. Біотехнологія, біоніка.

Виживання людини і людства – нагальна проблема сучасності. Поняття “Виживання”. Що таке кризове явище? Передумови кризи у відношенні людини і природи. Стратегія виживання. Глобальні проблеми сучасності.

6. Суспільне життя людини

Поняття “суспільство”, “суспільне”, “соціальне”, “соціум”. Суспільство як самоорганізована система. Особливості формування поняття “суспільство”. Поняття “суспільне”, “соціальне”. Соціум як особливий прояв суспільства. Суспільство як самоорганізована система. Типи соціальних характерів.

Соціальна структура, її основні елементи. Поняття соціальної структури. Компоненти соціальної структури. Соціальна група. Визначення соціальної групи за Т.Гоббсом. Трактатування сутності соціальних груп за Л.Гумпловичем, Ч.Кулі, Е.Дюркгеймом. Класи як особлива соціальна група. К.Маркс про соціальні класи. Касты і соціальні верстви. Поняття “страти”.

Сім'я в соціальній структурі суспільства. Сім'я як мала соціальна група. Історичність сім'ї. Моногамія. Полігамія. Полігінія. Поліандрія. Сучасна сім'я: проблеми формування і розвитку. Сім'я, шлюб, кровна спорідненість, всиновлення, обов'язок, порядок, норма.

Поняття етносу. Рід, плем'я, народність, нація. Що таке етнос? Поняття “рід”, “плем'я”. Народність і нація. Фактори, які впливають на формування націй. Сучасне тлумачення поняття “нація”. Поняття менталітету. Що таке ментальність? Особливості української ментальності. Виникнення українського етносу. Основні етапи етноісторичного розвитку України. Формування і розвиток української нації.

Прогрес і періодизація суспільного розвитку. Поняття суспільного прогресу. Ідея заперечення суспільного прогресу. “Формаційна” періодизація суспільного розвитку. Цивілізаційний підхід до проблеми періодизації суспільного розвитку. К.Маркс про основні періоди людської історії. А.Тойнбі про розвиток людської цивілізації.

7. Політичні засади людського існування

Поняття політики. Політика і влада. Походження поняття “політика”. Політика як явище суспільного життя. Основні структурні елементи політики. Поняття “влада”. Влада і політика, їх співвідношення. Теорії розподілу влади.

Політична система. Поняття політичної системи. Структурні елементи політичної системи. Основні функції політичної системи. Що таке політичний режим? Тоталітаризм і авторитаризм. Демократичний ідеал. Основні риси політичних режимів.

Політична демократія. Поняття політичної демократії. Демократія як форма устрою. Демократія як форма правління. Теорії демократії: елітарна, плюралістична, партисипаторна. Теорія поліархії Р.Даля.

Особливості правової, соціально справедливої держави та громадянського суспільства. Поняття держави. Теорії походження держави: патріархальна, договірна, насилля та інші. Функції та ознаки держави. Форми державного правління. Типи державного устрою. Що таке громадянське суспільство? Правова держава. Соціально справедлива держава.

Громадські рухи і організації. Політичні партії і влада. Поняття “громадські рухи”. Поняття “громадська організація”. Феномен політичної партії. Типологія політичних партій. Політичні партії і влада. Партійна система. Типологія партійних систем. Вибори. Виборчі системи сучасності.

Політика й ідеологія. Поняття “ідеологія”. Політична ідеологія. Ідеологія і деідеологізація. Основні ідеологічні системи сучасності.

Політична еліта і народ. Що таке еліта? Феномен політичної еліти. Взаємодія політичної еліти та народу.

8. Людина і культура

Поняття культури. Виникнення поняття культури. Культура – ціннісний вимір самодостатності людини. Поняття масової культури. Основні функції культури.

Матеріальна та духовна культура. Поняття матеріальної культури. Джерела матеріальної і духовної культури. Особливості духовної культури. Структура духовної культури.

Культура і цивілізація. Поняття цивілізації. Цивілізаційність і цивілізованість. Стадії розвитку цивілізації і культури. Культурність цивілізації, цивілізованість культури.

Історичність культури. Спадкоємність, традиції і новаторство в культурі. Поняття історичності культури. Спадкоємність культури. Традиції в культурі. Новаторство і прогрес культури.

Національне та загальнолюдське в культурі. Багатоманітність та взаємодія культур. Поняття національної культури. Загальнолюдське в культурі. Природа багатоманітності в культурі. Взаємодія культур.

Культура особистості. Поняття культури особистості. Основні складові культури особистості. Особливості формування культури особистості.

Культура, гуманізм, прогрес. Поняття гуманізму. Характерні риси гуманізму. Культура і гуманізм. Гуманізм і соціальний прогрес.

9. Світогляд як найвища форма самоусвідомлення

Поняття світогляду. Проблема визначення поняття світогляду.

Структура світогляду. Буденний і теоретичний світогляд. Догматизм і скептицизм, монізм і плюралізм, досвід і мудрість.

Мораль і світогляд. Поняття моралі. Історичність моралі. Що таке моральність? Явище морального ідеалу.

Мистецтво і світогляд. Поняття мистецтва. Види мистецтва. Жанри мистецтва. Світоглядний характер мистецтва.

Історичність світогляду. Поняття історії. Явище історичності. Історичні типи світогляду, їх взаємозв'язок.

Міфологія як світогляд. Що таке міф? Міф і міфологія. Історичність міфології. "Сила" і "слабкість" міфології як світоглядної системи.

Загальна характеристика релігійного світогляду. Поняття релігії. Християнство. Іслам. Буддизм. Вплив релігії на формування світогляду.

Особливості наукового світогляду. Поняття науки. Класифікація наук. Життєвий сенс науки.

Філософія і світогляд. Оригінальність філософії як світогляду. Історичний шлях філософії. Унікальність української філософії. Філософія – теоретична основа світогляду.

РОЗДІЛ 1. ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ

Рівень 1

1. Хто із мислителів вважав, що людина є політичною істотою?
  1. Арістотель.
  2. Рене Декарт.
  3. Бенджамін Франклін.
  4. Карл Маркс.
2. Хто із мислителів вважав, що сутність людини становить сукупність усіх суспільних відносин?
  1. Арістотель.
  2. Рене Декарт.
  3. Бенджамін Франклін.
  4. Карл Маркс.
3. Хто із мислителів вважав, що людина – це істота, яка виробляє знаряддя праці?
  1. Арістотель.
  2. Рене Декарт.
  3. Бенджамін Франклін.
  4. Карл Маркс.
4. Хто із мислителів вважав, що людина – це мисляча істота?
  1. Арістотель.
  2. Рене Декарт.
  3. Бенджамін Франклін.
  4. Карл Маркс.
5. Хто із мислителів вважав, що людина є єдиною істотою, яка знає, що вона є?
  1. Рене Декарт.
  2. Карл Ясперс.
  3. Бенджамін Франклін.
  4. Карл Маркс.
6. Кому належить висловлювання: «Пізнай самого себе»?
  1. Платону.
  2. Арістотелю.
  3. Сократу.
  4. Геракліту.
7. В рамках якого світогляду походження людського життя пояснюється на родженням людей тваринами або виникненням їх із якоїсь частини тіла тварин?
  1. Міфологічного.
  2. Релігійного.
  3. Наукового.
  4. Філософського.

8. В рамках якого світогляду походження людського життя ґрунтується на підкресленні акту божественного творіння?
  1. Міфологічного.
  2. Релігійного.
  3. Наукового.
  4. Філософського.
9. У вченні якого давньогрецького мислителя вбачаються витoki генези походження людини від занесеного на Землю космічного “насіння життя”?
  1. Платона.
  2. Арістотеля.
  3. Сократа.
  4. Анаксагора.
10. Хто із давньогрецьких мислителів вважав, що люди, як і всі живі істоти, зародилися спочатку у воді, а згодом почали заселяти землю?
  1. Платон.
  2. Анаксимандр.
  3. Сократ.
  4. Анаксагор.
11. З чого, за Біблією, Бог створив людину?
  1. З глини.
  2. З води.
  3. З “пороху земного”.
  4. З кісток Адама.
12. Хто із видатних вчених обґрунтував наявність спільних предків у людини і людиноподібних мавп?
  1. Фома Аквінський.
  2. Карл Лінней.
  3. Георг Гегель.
  4. Клод Адріан Гельвецій.
13. В якому типі світогляду походження людини пов’язане з тотемізмом?
  1. Міфологічному.
  2. Релігійному.
  3. Науковому.
  4. Філософському.
14. Згідно з якою гіпотезою головним чинником у походженні людини є праця?
  1. Релігійної.
  2. Філософської.
  3. Космічної.
  4. Еволюційної.
15. Згідно з якою гіпотезою головним чинником у походженні людини є занесене на Землю “насіння життя”?
  1. Релігійної.

2. Філософської.
  3. Космічної.
  4. Еволюційної.
16. Яким поняттям називають сукупність умов, де відбувається життя діяльність людини і суспільства?
1. Космос.
  2. Соціум.
  3. Середовище.
  4. Біогеоценоз.
17. Свідомий, цілеспрямований вплив на людину суспільного середовища називають:
1. Спадковістю.
  2. Мінливістю.
  3. Розвитком.
  4. Вихованням.
18. Яке явище протилежне мінливості?
1. Розвиток.
  2. Спадковість.
  3. Виховання.
  4. Здібності.
19. Здатність дитини відчувати страх і радість, її посмішка має:
1. Вроджений характер.
  2. Сумний характер.
  3. Веселий характер.
  4. Набутий характер.
20. Сукупність вроджених психофізіологічних якостей людини називають:
1. Спадковістю.
  2. Мінливістю.
  3. Задатками.
  4. Здібностями.
21. Доповніть речення: "Музичний слух, вміння розрізнати кольори, почуття ритму як задатки є основою формування ..."
1. Мінливості.
  2. Спадковості.
  3. Здібностей.
  4. Навичок.
22. Що є зайвим у наведеному переліку? "Музичний слух, зорова пам'ять, вміння читати, міцний організм, вміння розрізнати кольори, почуття ритму"
1. Зорова пам'ять.
  2. Вміння читати.
  3. Вміння розрізнати кольори.
  4. Почуття ритму.

23. Що відбувається з людиною, яка опинилася у безмагнітному середовищі?
1. Вона гине.
  2. Вона хворіє.
  3. Вона здоровішає.
  4. Вона перебуває в гіпнотичному стані.
24. Сукупність задатків людини називається:
1. Здібністю.
  2. Обдарованістю.
  3. Талановитістю.
  4. Геніальністю.
25. Вищі прояви людських здібностей, пов'язані з досягненням визначних результатів у різних сферах життя і діяльності, характеризуються як:
1. Обдарованість.
  2. Задатки.
  3. Кар'єризм.
  4. Талановитість.
26. Засвоєння людиною знань, норм та інших культурних цінностей, необхідних їй для повноцінного життя і діяльності в суспільстві, називається:
1. Вихованням.
  2. Соціалізацією.
  3. Саморозвитком.
  4. Самоаналізом.
27. Доповніть речення: "Людина є цілісною єдністю біологічного, психічного та ..."
1. Соціального.
  2. Природного.
  3. Культурного.
  4. Космічного.
28. Доповніть речення: "Морфологічні, генетичні явища, нервово-мозкові процеси – це прояви ... в людині".
1. Природного.
  2. Космічного.
  3. Психічного.
  4. Соціального.
29. Уміння мріяти, фантазувати, творчо удосконалювати світ, прагнути зробити його кращим – це:
1. Культура людини.
  2. Моральність людини.
  3. Духовність людини.
  4. Творчість людини.
30. Що за висловом класика німецької філософії XVIII ст. Іммануїла Канта є законом, який живе у нас самих?

1. Духовність.
  2. Совість.
  3. Моральність.
  4. Творчість.
31. Що на думку французького філософа XVIII ст. Поля Гольбаха є нашим внутрішнім суддею?
1. Духовність.
  2. Творчість.
  3. Моральність.
  4. Совість.
32. Історію розвитку та існування виду "гомо сапієнс" називають:
1. Генезою.
  2. Філогенезом.
  3. Розвитком.
  4. Прогресом.
33. Окрему людину на відміну від сукупності, маси, колективу або соціальної групи прийнято називати:
1. Індивідом.
  2. Індивідуальністю.
  3. Особистістю.
  4. Одиначком.
34. Зміст особистого, неповторного світу людини, її найвищі цінності та безумовні авторитети визначає поняття:
1. Індивід.
  2. Індивідуальність.
  3. Особистість.
  4. Одинач.
35. Доповніть речення: "Формування особистості відбувається в процесі ..."
1. Антропогенезу.
  2. Філогенезу.
  3. Соціалізації.
  4. Виховання.
36. Доповніть речення: "Поняття ... фіксує лише соціальне в людині".
1. Індивід.
  2. Індивідуальність.
  3. Особистість.
  4. Одинач.
37. Хто із названих мислителів розглядав людину як єдність тіла і душі, істоту проміжну між тваринами і ангелами?
1. Карл Маркс.
  2. Зигмунд Фройд.

3. Еріх Фромм.
  4. Фома Аквінський.
38. Сутність людини в рамках релігійного світогляду зводиться до твердження:
1. Людина – помічник Бога.
  2. Людина – раб Божий.
  3. Людина – краще творіння.
  4. Людина – потворне творіння.
39. Хто із названих мислителів вважав, що сутність людини може бути зведена до її підсвідомих інстинктів – еросу і танатосу, тобто кохання і смерті, які визначають всю життєдіяльність людей і навіть їхню історію?
1. Карл Маркс.
  2. Зигмунд Фройд.
  3. Еріх Фромм.
  4. Фома Аквінський.
40. Мислителі натуралістичної орієнтації вважають людину:
1. Лише соціальною істотою.
  2. Лише духовною істотою.
  3. Лише культурною істотою.
  4. Лише природною істотою.
41. Тривалий біологічний та соціальний розвиток людини прийнято називати:
1. Антропогенезом.
  2. Філогенезом.
  3. Генезою людини.
  4. Розвитком людини.
42. Який підхід до визначення сутності людини ґрунтується на ідеї абсолютного пріоритету культури, суспільних форм життя над природними передумовами людського буття?
1. Релігійний.
  2. Натуралістичний.
  3. Соціоцентричний.
  4. Просвітницький.
43. Відповідного до якого підходу з розуміння сутності людини людська природа розглядається як сприйнятлива до змін, що може бути перетворена за тією чи іншою програмою?
1. Релігійного.
  2. Натуралістичного.
  3. Соціоцентричного.
  4. Просвітницького.
44. Доповніть речення: "... вважають, що головним у людині (її сутністю) є свідомість, розум, і саме цією властивістю людина відрізняється від інших живих істот".

1. Філософи-матеріалісти.
  2. Філософи-ідеалісти.
  3. Філософи-прагматики.
  4. Філософи-моралісти.
45. Природна сутність людини – це:
1. Сутність першого порядку.
  2. Сутність другого порядку.
  3. Сутність третього порядку.
  4. Сутність четвертого порядку.
46. Діяльність людини – це:
1. Сутність першого порядку.
  2. Сутність другого порядку.
  3. Сутність третього порядку.
  4. Сутність четвертого порядку.
47. Праця як усвідомлений процес перетворення природи, суспільства самої людини – це:
1. Сутність першого порядку.
  2. Сутність другого порядку.
  3. Сутність третього порядку.
  4. Сутність четвертого порядку.
48. Система суспільних відносин – це:
1. Сутність першого порядку.
  2. Сутність другого порядку.
  3. Сутність третього порядку.
  4. Сутність четвертого порядку.
49. Духовність людини – це:
1. Сутність першого порядку.
  2. Сутність другого порядку.
  3. Сутність третього порядку.
  4. Сутність найглибшого порядку.
50. Хто із філософів у своєму есе “Міф про Сізіфа” писав, що питання про те, варте чи не варте життя того, щоб його прожити, є єдиним фундаментальним питанням філософії?
1. Зигмунд Фройд.
  2. Еріх Фромм.
  3. Альбер Камю.
  4. Карл Ясперс.
51. Рівень активності людини є головною характеристикою:
1. Способу життя.
  2. Життєвої позиції.
  3. Характеру.
  4. Темпераменту.

52. У чому вбачається сенс людського життя згідно з релігійним тлумаченням?
1. У відсутності будь-якого сенсу.
  2. У створенні сенсу життя самою людиною.
  3. У пошуках щастя.
  4. У служінні Богу.
53. Доповніть речення: “Духовні прагнення, ідеали, принципи, норми моралі належать до сфери ...”
1. Інтересів.
  2. Цінностей.
  3. Потреб.
  4. Способу життя.
54. Доповніть речення: “Потреби, перетворені на інтереси, у свою чергу, «перетворюються» на ...”
1. Цінності.
  2. Моральність.
  3. Стиль життя.
  4. Спосіб життя.
55. Цінності людини формуються на основі:
1. Стилю життя.
  2. Потреб.
  3. Інтересів.
  4. Способу життя.
6. Що включають у поняття “гносеологічні цінності”?
1. Моральні норми.
  2. Красу.
  3. Моральні принципи.
  4. Істину.
7. Що включають у поняття “естетичні цінності”?
1. Моральні норми.
  2. Красу.
  3. Моральні принципи.
  4. Істину.
8. Що включають у поняття “етичні цінності”?
1. Моральні норми.
  2. Красу.
  3. Пізнання.
  4. Істину.
9. У системі цінностей особливою, абсолютною цінністю є:
1. Мораль.
  2. Краса.
  3. Людина.
  4. Істина.

60. Систему типових форм повсякденної життєдіяльності людей, що формуються у певних суспільних умовах і впливають з їхньої концепції життя називають:

1. Життєвою позицією.
2. Способом життя.
3. Потребами.
4. Цінностями.

61. Прихильники якої світоглядної системи вважають, що після смерті немає нічого, відсутність свідомості, почуттів, відчуттів?

1. Християнства.
2. Буддизму.
3. Ісламу.
4. Атеїзму.

62. Прихильники якої світоглядної системи вважають, що після смерті немає Божий суд і вічне блаженство або вічні муки нашої безсмертної душі разом із воскреслим вічним тілом?

1. Християнства.
2. Буддизму.
3. Філософії.
4. Атеїзму.

63. Прихильники якої світоглядної системи твердять про нові багаторазові народження з усіма земними муками та проблемами, що супроводжують життя?

1. Християнства.
2. Буддизму.
3. Ісламу.
4. Атеїзму.

64. Прихильники якої світоглядної системи твердять, що людині потрібно думати лише про нірвану як вищий стан блаженства людської душі?

1. Християнства.
2. Ісламу.
3. Буддизму.
4. Атеїзму.

65. Доповніть речення: "Адам і Єва не знали ..., але за гріх були позбавлені цього найбільшого блага".

1. Смерті.
2. Безсмертя.
3. Сорому.
4. Одягу.

66. Доповніть речення: "Відомим є образ Агасфера, Вічного жида. Він покараний Христом, став ...".

1. Смертним.
2. Невіруючим.

3. Безсмертним.
4. Віруючим.

67. Продуктивну людську діяльність, яка породжує щось нове, якого раніше ніколи не було прийнято називати:

1. Працею.
2. Творчістю.
3. Роботою.
4. Практикою.

68. Найсуттєвішою ознакою творчості є:

1. Осаяння.
2. Натхнення.
3. Повторення вже колись зробленого.
4. Новизна її продуктів.

69. Особливу роль у творчості відіграє:

1. Бажання.
2. Натхнення.
3. Пам'ять.
4. Цінності.

70. Уміння свідомо творити свою історію, забезпечувати нові, прогресивні умови та форми свого життя характеризують:

1. Наукову творчість.
2. Історичну творчість.
3. Технічну творчість.
4. Художню творчість.

71. Вдосконалення уже існуючих засобів або створення нових машин, апаратів, механізмів, що є необхідною умовою прогресу характеризують:

1. Наукову творчість.
2. Історичну творчість.
3. Технічну творчість.
4. Художню творчість.

72. Артистам, письменникам, художникам, композиторам притаманна:

1. Наукова творчість.
2. Історична творчість.
3. Технічна творчість.
4. Художня творчість.

73. Творчість, спрямована на відкриття нових законів, вироблення оригінальних ідей проведення складних експериментів тощо має назву:

1. Наукової.
2. Історичної.
3. Технічної.
4. Художньої.

74. Яке поняття характеризує сутність людини та її існування, став можливість мислити і діяти відповідно до своїх уявлень та бажань, а внаслідок внутрішнього чи зовнішнього примусу?

1. Творчість.
2. Свобода.
3. Свобода волі.
4. Волюнтаризм.

75. Можливість безперешкодного самовизначення людини у виконанні тих чи інших цілей і завдань – це:

1. Творчість.
2. Фаталізм.
3. Свобода волі.
4. Волюнтаризм.

76. Який підхід до розуміння свободи волі у соціально-політичній практиці проявляється як спроба вирішувати наявні проблеми, не рахуючись об'єктивними законами суспільного розвитку?

1. Творчість.
2. Фаталізм.
3. Свобода волі.
4. Волюнтаризм.

77. Чим визначається весь хід життя людини та її вчинки у християнстві та ісламі?

1. Долею.
2. Волею Бога.
3. Детермінізмом.
4. Волюнтаризмом.

78. Чим визначається весь хід життя людини та її вчинки у міфології язичництва?

1. Долею.
2. Волею Бога.
3. Детермінізмом.
4. Волюнтаризмом.

79. Доповніть речення: "... визначає весь хід життя людини та її вчинки пояснюючи це або долею, або волею Бога, або детермінізмом. Тут, по суті немає місця свободі вибору, оскільки немає альтернативи".

1. Фаталізм.
2. Дао.
3. Детермінізм.
4. Волюнтаризм.

80. Хто із титанів створив людину з глини, змішаної зі сльозами, подарував їй вогонь та навчив ремесел?

1. Плутон.

2. Зевс.
3. Прометей.
4. Епіметей.

81. Хто із нижченаведених мислителів визначав свободу волі як самовизначальну силу всіх життєвих процесів людини?

1. Артур Шопенгауер.
2. Карл Маркс.
3. Зигмунд Фройд.
4. Арнольд Тойнбі.

82. Ставлення особистості до суспільства з погляду здійснення нею певних моральних та інших вимог називають:

1. Свободою.
2. Волюнтаризмом.
3. Відповідальністю.
4. Фаталізмом.

83. Доберіть слово протилежне поняттю "свобода", яке характеризує ставлення особистості до суспільства з погляду здійснення нею певних моральних та інших вимог:

1. Егоїзм.
2. Волюнтаризм.
3. Відповідальність.
4. Незалежність.

84. Хто із давньогрецьких мислителів сказав: "У світі є багато речей, які мені не потрібні"?

1. Платон.
2. Сократ.
3. Арістотель.
4. Діоген.

85. Хто із мислителів минулого афористично відповідав на питання про найголовніше у житті людини твердженням: "Усе своє ношу з собою"?

1. Платон.
2. Сократ.
3. Арістотель.
4. Діоген.

86. Хто із мислителів підкреслював, що люди в тисячу разів більше дбають про наживання собі багатства, ніж про освіту розуму і серця, хоча для нашого щастя те, що є в людині, набагато важливіше за те, що в людини є?

1. Сократ.
2. Діоген.
3. Артур Шопенгауер.
4. Фрідріх Ніцше.

87. Як називають стан найбільшого задоволення самим життям, здійсненям свого призначення, досягнутою життєвою метою?

1. Мрією.
2. Щастям.
3. Нірваною.
4. Натхненням.

88. Як у буддизмі називають закон моральної відплати, за яким здійснених людиною вчинків (включно з думками) визначає характер нового народження та подальшого існування?

1. Фатумом.
2. Долею.
3. Нірваною.
4. Кармою.

89. Яким поняттям визначають вічну, незмінну, нескінченну першооснову Всесвіту?

1. Абсолют.
2. Доля.
3. Нірвана.
4. Карма.

90. Яким поняттям визначають морально-етичний принцип, за яким людина віддає перевагу власним інтересам, нехтуючи інтересами інших людей?

1. Альтруїзм.
2. Свобода волі.
3. Егоїзм.
4. Волонтаризм.

91. Яким поняттям визначають унікальне, неповторне явище, подію тощо?

1. Випадок.
2. Своєрідність.
3. Історичний факт.
4. Феномен.

92. Згідно з якою концепцією людина з'явилася 30-50 тис. років тому на основі близькородних популяцій гомінід, що проживали в обширних регіонах Близького Сходу?

1. Моноцентричної.
2. Центричної.
3. Поліцентричної.
4. Нецентричної.

93. Згідно з якою концепцією людина виникла у декількох незалежних популяціях гомінід, які існували у Східній та Південно-Східній Азії, Африці, Європі?

1. Моноцентричної.
2. Центричної.
3. Поліцентричної.
4. Нецентричної.

94. Історичне завершення еволюційного процесу виникнення сучасного виду людини – Homo sapiens (людини розумної) вчені відносять до рубежу:

1. 150-200 тис. років тому.
2. 100-150 тис. років тому.
3. 50-100 тис. років тому.
4. 30-50 тис. років тому.

95. Діяльність людини на відміну від тварини має:

1. Нетворчий характер.
2. Творчий характер.
3. Людський характер.
4. Видовий характер.

96. Доповніть речення: "На відміну від існування тварини, життєдіяльність людини неможлива без ..., пізнання природного й соціального середовища".

1. Свідомості.
2. Потреб.
3. Їжі.
4. Одягу.

97. Доповніть речення: "На відміну від тварини, діяльність людини завжди спрямована на ... ..".

1. Досягнення насолоди від їжі.
2. Досягнення насолоди від одягу.
3. Досягнення мети.
4. Досягнення нірвани.

98. Доповніть речення: "На відміну від тварини, людини – істота ...".

1. Біологічна.
2. Соціальна.
3. Космічна.
4. Енергетична.

99. Процес взаємозв'язку і взаємодії суспільних об'єктів (класів, груп, осіб) у якому відбувається обмін діяльністю, інформацією, здібностями, вміннями, навичками, а також результатами діяльності називають:

1. Творчістю.
2. Діяльністю.
3. Спілкуванням.
4. Обов'язком.

100. Припинення життєдіяльності організму, яке виражене у припиненні нормального обміну речовин між організмом і зовнішнім середовищем називають:

1. Безсмертям.
2. Смертю.
3. Нірваною.
4. Кармою.

Рівень 2

101. Вкажіть твердження, які є типовими для міфологічного пояснення походження людського життя.

1. Космічні прибульці залишили на Землі своїх представників.
2. Люди породжені тваринами або якимись частинами тіла тварин.
3. Життя на Землі є реалізацією особливої космічної енергії.
4. Господь Бог створив людину з пороку земного.
5. Бог створив людину з глини.
6. Титан Прометей створив людину з глини, змішаної зі сльозами, і подарував їй вогонь і навчив мистецтва та ремесел.

102. Вкажіть твердження, які є типовими для релігійного пояснення походження людського життя.

1. Космічні прибульці залишили на Землі своїх представників.
2. Люди породжені тваринами або якимись частинами тіла тварин.
3. Життя на Землі є реалізацією особливої космічної енергії.
4. Господь Бог створив людину з пороку земного.
5. Бог створив людину з глини.
6. Титан Прометей створив людину з глини, змішаної зі сльозами, і подарував їй вогонь і навчив мистецтва та ремесел.

103. Вкажіть твердження, які є типовими для космічної гіпотези пояснення походження людського життя.

1. Люди породжені тваринами або якимись частинами тіла тварин.
2. У Всесвіті знаходиться «насіння життя».
3. Життя на Землі є реалізацією особливої космічної енергії.
4. Господь Бог створив людину з пороку земного.
5. Бог створив людину з глини.
6. Титан Прометей створив людину з глини, змішаної зі сльозами, і подарував їй вогонь і навчив мистецтва та ремесел.

104. Вкажіть твердження, які є типовими для еволюційної гіпотези походження людського життя.

1. Людина має природну передісторію.
2. Люди породжені тваринами або якимись частинами тіла тварин.
3. Життя на Землі є реалізацією особливої космічної енергії.
4. Господь Бог створив людину з пороку земного.
5. Бог створив людину з глини.
6. Людина є найдосконалішою ланкою в ланцюзі розвитку живих істот і має спільних предків з людиноподібними мавпами.

105. Вкажіть твердження, які не є типовими для еволюційної гіпотези походження людського життя.

1. Людина має природну передісторію.
2. Головною у становленні людини є праця.
3. У Всесвіті знаходиться «насіння життя», яке заноситься на планету.
4. Людина має спільних предків з людиноподібними мавпами.

5 Життя людини є суто космічним явищем.

6 Людина є найдосконалішою ланкою в ланцюзі розвитку живих істот.

106 Вкажіть твердження, які є найбільш характерними для припущення про штучне походження людини.

1 Людина має природну передісторію.

2 Головною у становленні людини є праця.

3 Людина – істота соціальна.

4 Створення людини – результат діяльності якогось великого експериментатора.

5 Життя людини є суто соціальним явищем.

6 Людину створили високорозвинуті представники неземних цивілізацій.

107. Які твердження є найбільш характерними для міфологічного пояснення місця людини у світі?

1 Люди породжені тваринами або частинами тіла тварин.

2 Існує безліч інших світів, населених якимись істотами, подібними до людини.

3 Існує безліч інших світів, населених істотами, несхожими на людину.

4 У давнину люди наділяли явища і сили природи людськими якостями.

5 Крім людей існують ангели, які живуть «на небі».

6 Крім людей у світі існують ~~безтілесні істоти («духи»)~~.

108. Які твердження є найбільш характерними для релігійного пояснення місця людини у світі?

1 Люди породжені тваринами або частинами тіла тварин.

2 Існує безліч інших світів, населених якимись істотами, подібними до людини.

3 Існує безліч інших світів, населених істотами, несхожими на людину.

4 У давнину люди наділяли явища і сили природи людськими якостями.

5 Крім людей існують ангели, які живуть “на небі”, але можуть з’являтися серед людей.

6 Крім людей у світі існують безтілесні істоти (“духи”).

109. Які з названих вчених теоретично обґрунтували положення про те, що людство з усіх боків оточено потоками космічної енергії, які йдуть до нас через величезні відстані від зірок, планет і Сонця?

1. Карл Маркс.

2. Огюст Конт.

3. Володимир Вернадський.

4. Чарльз Дарвін.

5. Олександр Чижевський.

110. Які з названих вчених теоретично обґрунтували положення про те, що людство з усіх боків оточено потоками космічної енергії, які йдуть до нас через величезні відстані від зірок, планет і Сонця?

1. Карл Маркс.
2. Фрідріх Енгельс.
3. Костянтин Ціолковський.
4. Чарльз Дарвін.
5. Володимир Вернадський.
6. Олександр Чижевський.

111. Які явища у процесі індивідуального розвитку людини, з одного боку реалізують певну генетичну програму і відтворюють певні ознаки, передані їй батьками, а з іншого – набувають нових ознак, що сприяє еволюції людини?

1. Здібності.
2. Спадковість.
3. Задатки.
4. Мінливість.
5. Соціалізація.
6. Виховання.

112. Доповніть речення: “Сукупність фізичних та психічних якостей людини називають її ... . Вони є основою ... людини”.

1. Задатками.
2. Здібностей.
3. Спадковістю.
4. Мінливості.
5. Здоров'ям.
6. Виховання.

113. Які з названих мислителів і письменників вважали, що тільки постійна праця кожної людини над собою, її моральне самовдосконалення можуть зробити її кращою?

1. Григорій Сковорода.
2. Лев Толстой.
3. Михайло Ломоносов.
4. Пантелеймон Куліш.
5. Михайло Коцюбинський.

114. Доповніть речення: “Людина є цілісною єдністю біологічного, ... та ...”.

1. Космічного.
2. Психологічного.
3. Фізіологічного.
4. Культурного.
5. Соціального.
6. Географічного.

115. Соціалізація охоплює:

1. Соціально-контрольовані процеси цілеспрямованого впливу на людину.
2. Спонтанні процеси цілеспрямованого впливу на людину.
3. Космічні процеси цілеспрямованого впливу на людину.
4. Міфологічні процеси цілеспрямованого впливу на людину.
5. Езотеричні процеси цілеспрямованого впливу на людину.

116. Доповніть речення: “Мислителі натуралістичної орієнтації виходять з культури ... , ...”.

1. Природи.
2. Культури.
3. Космосу.
4. Звичаїв.
5. Традицій.
6. Моральних норм людини.

117. Відомий австрійський психіатр і філософ Зигмунд Фройд вважав, що сутність людини може бути зведена до її підсвідомих інстинктів:

1. Самозбереження.
2. Еросу.
3. Самознищення.
4. Танатосу.
5. Спадковості.
6. Мінливості.

118. Доповніть речення в якому йдеться про різнопорядкові характеристики сутності людини: “До сутності першого порядку відносять ... .. , а до сутності другого порядку – ... ..”.

1. Систему суспільних відносин.
2. Природну сутність людини.
3. Людську працю.
4. Духовність людини.
5. Діяльність людини.
6. Моральні норми людини.

119. Доповніть речення в якому йдеться про різнопорядкові характеристики сутності людини: “До сутності третього порядку відносять ... .. , а до сутності четвертого порядку – ... ..”.

1. Систему суспільних відносин.
2. Природну сутність людини.
3. Людську працю.
4. Духовність людини.
5. Діяльність людини.
6. Моральні норми людини.

120. Доповніть речення в якому йдеться про різнопорядкові характеристики сутності людини “До сутності четвертого порядку відносять ... .. , а до сутності найвищого порядку – ... ..”.

1. Систему суспільних відносин.
2. Природну сутність людини.
3. Людську працю.
4. Духовність людини.
5. Діяльність людини.
6. Моральні норми людини.

121. Встановіть відповідність мислителів та їх висловлювань щодо сутності людини:

1. Арістотель.	А. Людина – це істота, яка виробляє рядя праці.
2. Бенжамін Франклін.	Б. Людина – це мисляча істота.
3. Рене Декарт.	В. Людина є політичною істотою.
1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2Б. 6. 3А. 7. 3Б.

122. Встановіть відповідність мислителів та їх думок про те, що є визначальним серед якостей людини:

1. Йоган Гейзінге.	А. Людина – це політична істота.
2. Арістотель.	Б. Людина – актор чи істота, яка грає.
3. Карл Лінней.	В. Людина розумна (homo sapiens).
1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2Б. 6. 3В. 7. 3Б.

123. Встановіть відповідність мислителів та їх думок про те, що є визначальним серед якостей людини:

1. Карл Ясперс.	А. Людина – це єдина істота, котра знає, що вона є.
2. Карл Лінней.	Б. Людина становить сукупність усіх суспільних відносин і предметно-практичної діяльності.
3. Карл Маркс.	В. Людина розумна (homo sapiens).
1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2В. 6. 3В. 7. 3Б.

124. Встановіть відповідність мислителів та їх думок про те, що є визначальним серед якостей людини:

1. Карл Лінней.	А. Людина – це тварина, яка має особливу зовнішню організацію і здатність користуватися знаряддями праці та зброєю.
2. Клод Адріан Гельвецій.	Б. Людина становить сукупність усіх суспільних відносин і предметно-практичної діяльності (homo faber).
3. Карл Маркс.	В. Людина розумна (homo sapiens).
1. 1А. 2. 1В. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 3А. 6. 3Б. 7. 3В.

125. Які з наведених уявлень про долю людини після її смерті не відносять до атеїстичної світоглядної системи?

1. Після смерті людину чекає Божий суд.
2. Після смерті людину чекає ніщо, яке надзвичайно важко описати.
3. Людину чекають багаторазові народження з усіма земними муками і проблемами.

4. Людина повинна прагнути досягти нірвани – вищого стану блаженства людської душі.
5. Після смерті вогник життя згасає, а з ним назавжди згасає наше “Я”.

126. Які з наведених уявлень про долю людини після її смерті відносять до атеїстичної світоглядної системи?

1. Після смерті людину чекає Божий суд.
2. Після смерті людину чекає ніщо, яке надзвичайно важко описати.
3. Людину чекають багаторазові народження з усіма земними муками і проблемами.
4. Людина повинна прагнути досягти нірвани – вищого стану блаженства людської душі.
5. Після смерті вогник життя згасає, а з ним назавжди згасає наше “Я”.
6. Після смерті людина отримує лише кармічний тягар.

127. Які з наведених уявлень про долю людини після її смерті відносять до християнської світоглядної системи?

1. Після смерті людину чекає Божий суд.
2. Після смерті людину чекає ніщо, яке надзвичайно важко описати.
3. Людину чекають багаторазові народження з усіма земними муками і проблемами.
4. Людина повинна прагнути досягти нірвани – вищого стану блаженства людської душі.
5. Після смерті зберігаються індивідуальність і той людський вигляд, в якому ми перебували у своєму єдиному земному житті.

128. Які з наведених уявлень про долю людини після її смерті відносять до християнської світоглядної системи?

1. Після смерті людину чекає ніщо, яке надзвичайно важко описати.
2. Людину чекають багаторазові народження з усіма земними муками і проблемами.
3. Після смерті зберігаються індивідуальність і той людський вигляд, в якому ми перебували у своєму єдиному земному житті.
4. Після смерті нас чекає вічне блаженство або вічні муки нашої безсмертної душі разом із воскреслим вічним тілом.
5. Людина повинна прагнути досягти нірвани – вищого стану блаженства людської душі.

129. Які з наведених уявлень про долю людини після її смерті відносять до буддистської світоглядної системи?

1. Після смерті людину чекає Божий суд.
2. Після смерті людину чекає ніщо, яке надзвичайно важко описати.
3. Людину чекають багаторазові народження з усіма земними муками і проблемами.
4. Людина повинна прагнути досягти нірвани – вищого стану блаженства людської душі.
5. Після смерті людина отримує лише кармічний тягар.

6. Смерть нагадує глибокий сон без сновидінь, який ніколи не зачується.

130. Встановіть відповідність:

1. Наукова творчість.
2. Технічна творчість.
3. Художня творчість.

А. Удосконалення існуючих або створених нових машин, механізмів, апаратів.
Б. Створення культурних цінностей.
В. Відкриття нових законів, вироблення оригінальних ідей, проведення складних експериментів.

1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2Б. 6. 3А. 7. 3Б.

131. Доповніть речення: "Фаталізм визначає весь хід життя людини та вчинки, пояснюючи це або ... (у міфології і язичництві), або ... (у християнстві й ісламі)".

1. Волею.
2. Тотемізмом.
3. Долею.
4. Волею Бога.
5. Волею духів.
6. Волею людей.
7. Фетишизмом.

132. Доповніть речення: "Фаталізм визначає весь хід життя людини та вчинки, пояснюючи це або долею, або ... (у християнстві й ісламі), або ... – замкнутою системою, де кожна наступна подія жорстко зв'язана з попередньою".

1. Волею.
2. Волею Бога.
3. Волею духів.
4. Волею людей.
5. Волюнтаризмом.
6. Детермінізмом.
7. Фетишизмом.

133. Абсолют – це вічна, незмінна, нескінченна першооснова Всесвіту і дображає повну і завершену досконалість якоїсь речі, явища. Найчастіше властивості абсолюту приписуються:

1. Богу.
2. Природі.
3. Духу.
4. Розуму.
5. Цивілізації.
6. Мисленню людини.

134. Встановіть співвідношення:

1. Етап 3 млн. років тому.
2. Етап 4-5 млн. років тому.

А. Австралопітеки.
Б. Вид *homo habilis* (людина умі

3. Етап 1 млн. років тому. В. Вид *homo erectus* (людина прямостояча).
1. 1А. 2. 1Б. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 3А. 6. 3Б. 7. 3В.

135. Доповніть речення: "... гіпотеза виходить із того, що людина з'явилася 30-50 тис. років тому на основі близькородних популяцій гомінід, що проживали в обширному регіоні Близького Сходу. Інша, ... гіпотеза виходить із того, що людина виникла у декількох незалежних популяціях гомінід, які існували у Східній та Південно-Східній Азії, Африці, Європі".

1. Центрична.
2. Моноцентрична.
3. Нецентрична.
4. Відцентрова.
5. Напівцентрична.
6. Центрова.
7. Поліцентрична.

136. Встановіть відповідність мислителів та їх думок про те, що є сенсом життя людини:

1. Арістотель.
2. Платон.
3. Епікур.

А. Пізнання та служіння чеснотам.
Б. Досягнення земного щастя як відчуття радості та насолоди.
В. Досягнення вищого блага – щастя як духовної і практичної діяльності людини.

1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2Б. 6. 3Б. 7. 3В.

137. Встановіть відповідність мислителів та їхніх думок про сутнісні характеристики людини:

1. Протагор.
2. Арістотель.
3. Епікур.

А. Людина від природи є політичною твариною.
Б. Сенс буття людини у досягненні духовної та тілесної гармонії, відчуття радості та насолоди.
В. Мірою всіх речей є людина.

1. 1Б. 2. 1В. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 3А. 6. 3Б. 7. 3В.

138. Доповніть речення: "Згідно з християнством людина – житель двох світів: ... (тривожного тимчасового) і ... (світу вічності й благодаті)".

1. Тваринного.
2. Земного.
3. Тілесного.
4. Божого.
5. Нірвани.
6. Божественного.

139. До представників філософської школи екзистенціалізму відносять:

1. Георга Гегеля.
2. Карла Ясперса.

3. Миколу Бердяєва.
4. Іммануїла Канта.
5. Зигмунда Фрейда.
6. Еріха Фромма.

140. До представників філософської школи екзистенціалізму не відноситься:

1. Жана-Поля Сартра.
2. Карла Ясперса.
3. Миколу Бердяєва.
4. Іммануїла Канта.
5. Зигмунда Фрейда.
6. Альбера Камю.

141. Доповніть речення: "Сенсожиттєвий орієнтир Фрідріха Ніцше – тобто особистість, що здатна реалізувати свою ..., утвердити для себе власні цінності, нехтуючи суспільними".

1. Титан.
2. Супермен.
3. Надлюдина.
4. Долю.
5. Волю.
6. Силу.

142. Доповніть речення: "Справжнім людським буттям, на думку Людвіґа Фейєрбаха, сенсом життя є взаємини ... та ... між Я і Ти, почуття саможертви і співчуття".

1. Дружби.
2. Ворожнечі.
3. Поваги.
4. Любові.
5. Кохання.
6. Заздрощів.

143. Доповніть речення: "У своїй праці «Мати чи бути» (1976) ... .. аналізує два способи людського існування. Він показує, що володіння, на відміну від творчості, не спроможне зробити людину ... Його сенсожиттєвий ідеал пов'язаний із світоглядною настановою «бути»".

1. Карл Ясперс.
2. Еріх Фромм.
3. Зигмунд Фрейд.
4. Щасливою.
5. Багатою.
6. Розумною.

144. Доповніть речення: "У марксизмі людина сприймається як продукт суспільства ... .. У праці «Тези про Фейєрбаха» Карл Маркс утверджує сутність людини – це не абстракт, властивий окремому індивіду в дійсності – це сукупність усіх ... ..".

1. Культурного життя.
2. Суспільно-політичної діяльності.
3. Суспільно-трудової діяльності.
4. Культурних відносин.
5. Політичних відносин.
6. Суспільних відносин.

145. Якими поняттями розкривається сутність людини в рамках марксистської концепції?

1. Людина.
2. Особистість.
3. Індивід.
4. Надлюдина.
5. Творець.
6. Геній.

146. В яких поняттях не розкривається сутність людини в рамках марксистської концепції?

1. Людина.
2. Особистість.
3. Персона.
4. Індивід.
5. Надлюдина.
6. Геній.

147. Доповніть речення: "Історичне завершення еволюційного процесу виникнення сучасного виду людини – ... .. (людини розумної) вчені відносять до рубежу ...".

1. Homo sapiens.
2. Homo erectus.
3. Homo habilis.
4. 60-100 тис. років тому.
5. 60-40 тис. років тому.
6. 30-50 тис. років тому.

148. Встановіть відповідність між категоріями та визначенням їх сутності:

Особистість.	А. Одиничний представник людського роду, соціальної групи, окрема людина.
Індивід.	Б. Конкретне та унікальне втілення загального в людині.
Індивідуальність.	В. Сукупність соціальних ролей та соціально значущих рис окремої людини.

1. 1А. 2. 1В. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 3А. 6. 3Б. 7. 3В.

149. В яких світоглядних системах життя та смерть розглядались як два рівноцінні різновиди буття людини?

1. Дохристиянських віруваннях.
2. Християнстві.
3. Міфології східних культур.
4. Теології.
5. Марксистській філософії.
6. Атеїзмі.

150. В яких світоглядних системах, літературних пам'ятках передбачає спеціальні настанови для підготовки до смерті?

1. Атеїзмі.
2. Християнстві.
3. Міфології східних культур.
4. Теології.
5. "Єгипетська книга мертвих".
6. "Тибетська книга мертвих".
7. Біблія.

РОЗДІЛ 2. СВІТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ІСНУВАННЯ

Рівень 1

151. Визначення змісту поняття "світ" можливе і дійсне:

1. Тільки в системі відношення "людина-людина".
2. Тільки в системі відношення "людина-суспільство".
3. Тільки в системі відношення "людина-світ".
4. Тільки в системі відношення "людина-природа".

152. Поняття "світ" у системі відношення "людина-світ" слугує:

1. Суспільству для відображення існування флори і фауни.
2. Людині для відображення існування галактик та метагалактик.
3. Людині для вияву її творчих здібностей.
4. Людині для відображення існування того, на тлі чого вона виявляє і "висвічує" себе.

153. Вкажіть висловлювання, яке найповніше відображає поняття "світ":

1. Світ – порядок організації планет, галактик та метагалактик.
2. Світ – це все те, що відмінне від людини і, що, водночас організм має людину в собі. Це те, від чого людина відрізняється.
3. Світ – це все те, що відмінне від людини і, що, одночасно організм виключає людину з себе. Це те, від чого людина відрізняється.
4. Світ – це всі люди, які жили, живуть і будуть жити в майбутньому.

154. Дайте найпростіше визначення поняття "світ":

1. Світ-це все суще, що є в людині та поза нею.
2. Світ-це все, про що людина мислить.
3. Світ-це все, суще що оточує людину.
4. Світ-це наша уява про світ.

155. Поняття "світ" насамперед використовується через:

1. Протиставлення "людина в світі-світ без людини".
2. Протиставлення "людина в світі-світ з людиною".
3. Протиставлення "людина в світі-світ у людині".
4. Протиставлення "людина поза світом-світ у людині".

156. Чи завжди людина перебуває у стані внутрішнього роздвоєння на свідомо визначенні "Я" і "не-Я"?

1. Людина завжди перебуває в цьому стані, якщо під "Я" розуміти внутрішній світ людини, а під "не-Я" – довкілля, що є основою і простором життєдіяльності людини.
2. Людина зрідка перебуває в цьому стані, якщо під "Я" розуміти внутрішній світ людини, а під "не-Я" – довкілля як основи і простору життєдіяльності людини.
3. Людина ніколи не перебуває в цьому стані.
4. Людина може перебувати, а може і не перебувати в цьому стані.

157. Наше сприйняття світу, його розуміння, ставлення до нього виявляється у слові:

1. Світ.
2. Філософія.
3. Наука.
4. Світогляд.

158. Чи можливо знайти світ за межами себе, не побудувавши світ в собі?

1. Можливо, оскільки зовнішній світ завжди існує.
2. Буває можливо і неможливо.
3. Неможливо, оскільки тільки побудувавши світ в собі, ми отримуємо можливість знайти його за межами себе.
4. Звичайно так, адже кожен може сказати про світ, що нас оточує.

159. Вперше поняття "космос" у значенні виміру порядку, спрямованості світових подій, взаємопов'язаності їх на різних рівнях було вжито в:

1. У Стародавньому Римі.
2. В епоху Середньовіччя.
3. У Стародавній Греції.
4. В Японії.

160. Хто з видатних українських мислителів створив своє оригінальне визначення про співвідношення "людина – космос"?

1. Іван Франко.
2. Тарас Шевченко.
3. Григорій Сковорода.
4. Микола Костомаров.

161. Згідно з Григорієм Сковородою людина – це:

1. Мікрокосм.
2. Макрокосм.
3. Всесвіт.
4. Світ символів.

601. Вкажіть відповідність між поняттями та їх змістом:
1. Біоніка..	А. Галузь, яка займається розробкою штучного інтелекту.
2. Нейробіоніка.	Б. Наука, метою якої є розв'язання технічних завдань шляхом дослідження властивостей живої природи.
3. Біотехнологія.	В. Галузь виробництва, в якій виробничі процеси відтворюють явища характерні для живих організмів.
1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2Б. 6. 3Б. 7. 3В.
602. Що з переліченого складає штучне середовище існування людини?
1. Моральні цінності.
  2. Ясен звичайний.
  3. Едельвейс гірський.
  4. Політичні відносини.
  5. Кам'яне вугілля.
  6. Обручка із золота.
603. Що з переліченого належить до природного середовища існування людини?
1. Торф.
  2. Мораль.
  3. Вапняки.
  4. Поліпропілен.
  5. Лавсан.
  6. Кам'яне вугілля.
604. Котрі з перерахованих понять визначають сутність поняття "природа"?
1. Безмежна.
  2. Не створена.
  3. Штучна.
  4. Культурна.
  5. Цивілізована.
  6. Безкінечна.
  7. Політична.
605. До поняття "антропосфера" не входять:
1. Чоловік.
  2. Жінка.
  3. Тюльпан звичайний.
  4. Засць сирій.
  5. Дитина.
  6. Підліток.
  7. Робот.

РОЗДІЛ 6. СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Рівень 1

606. Представником натуралістичної концепції суспільства був:
1. Карл Маркс.
  2. Георг Гегель.
  3. Шарль Монтеск'є.
  4. Огюст Конт.
607. Представником історико-матеріалістичної концепції суспільства був:
1. Карл Маркс.
  2. Георг Гегель.
  3. Шарль Монтеск'є.
  4. Огюст Конт.
608. Представником ідеалістичної концепції суспільства був:
1. Карл Маркс.
  2. Георг Гегель.
  3. Шарль Монтеск'є.
  4. Жан-Жак Руссо.
609. Натуралістичний підхід у вивченні суспільства зорінтований на:
1. З'ясування рівня матеріального виробництва, виробничих відносин та продуктивних сил.
  2. З'ясування ідей, інтересів та потреб окремих особистостей.
  3. З'ясування рівня розвитку свідомості окремих особистостей та всього суспільства ("народного духу").
  4. З'ясування природно-кліматичних факторів як таких, що визначають рівень і характер розвитку суспільства.
610. Ідеалістичний підхід у вивченні суспільства зорінтований на:
1. З'ясування рівня матеріального виробництва, виробничих відносин та продуктивних сил.
  2. З'ясування рівня взаємодії між індивідами.
  3. З'ясування рівня розвитку свідомості окремих особистостей та всього суспільства ("народного духу").
  4. З'ясування природно-кліматичних факторів як таких, що визначають рівень і характер розвитку суспільства.
611. Історико-матеріалістичний підхід у вивченні суспільства зорінтований на:
1. З'ясування рівня матеріального виробництва, виробничих відносин та продуктивних сил.
  2. З'ясування рівня взаємодії між індивідами.
  3. З'ясування рівня розвитку свідомості окремих особистостей та всього суспільства ("народного духу").
  4. З'ясування природно-кліматичних факторів як таких, що визначають рівень і характер розвитку суспільства.

612. До класово-стратифікаційної структури суспільства відносять:
1. Народності та нації.
  2. Соціальні верстви.
  3. Трудові колективи.
  4. Статеві-вікові групи.
613. До соціально-демографічної структури суспільства відносять:
1. Народності та нації.
  2. Соціальні верстви.
  3. Трудові колективи.
  4. Статеві-вікові групи.
614. До соціально-етнічної структури суспільства відносять:
1. Народності та нації.
  2. Соціальні верстви.
  3. Трудові колективи.
  4. Статеві-вікові групи.
615. До професійно-кваліфікаційної структури суспільства відносять:
1. Народності та нації.
  2. Соціальні верстви.
  3. Трудові колективи.
  4. Статеві-вікові групи.
616. Соціальна група згідно з поглядами Людвіга Гумпловича це:
1. Каста.
  2. Сім'я.
  3. Етнос.
  4. Раса.
617. Визначте, яка соціально-класова структура функціонувала в європейському докапіталістичному суспільстві:
1. Каста.
  2. Класи.
  3. Стани.
  4. Страти.
618. Визначте, яка соціально-класова структура функціонувала в Стародавній Індії:
1. Каста.
  2. Класи.
  3. Стани.
  4. Страти.
619. Хто належав до "третього стану" у феодальній Франції?
1. Духівництво.
  2. Купці.
  3. Раби.
  4. Дворянство.

620. До середніх соціальних груп належать:
1. Школярі.
  2. Сім'ї.
  3. Жителі села.
  4. Пенсіонери.
621. До малих соціальних груп належать:
1. Школярі.
  2. Сім'ї.
  3. Жителі села.
  4. Пенсіонери.
622. До великих соціальних груп належать:
1. Жителі району.
  2. Сім'ї.
  3. Жителі села.
  4. Школярі.
623. До нижчого класу сучасного суспільства західного типу належать:
1. Підприємці.
  2. Робітники.
  3. Вчені.
  4. Вчителі.
624. До вищого класу сучасного суспільства західного типу належать:
1. Підприємці.
  2. Робітники.
  3. Політичні лідери.
  4. Вчителі.
625. До середнього класу сучасного суспільства західного типу належать:
1. Підприємці.
  2. Робітники.
  3. Політичні лідери.
  4. Видатні вчені.
626. "Білі комірці" – це:
1. Менеджери.
  2. Робітники.
  3. Відомі політики.
  4. Вищі управлінці.
627. Одним із основоположників теорій соціальної стратифікації та соціальної мобільності був:
1. Карл Маркс.
  2. Огюст Конт.
  3. Пітирим Сорокін.
  4. Людвіг Гумплович.

628. Який термін використовувався для позначення купців, ремісників та селян французького суспільства XIV-XV ст.?

1. Перший стан.
2. Другий стан.
3. Третій стан.
4. Четвертий стан.

629. Переміщення людей із нижчих верств до вищих і навпаки називають:

1. Вертикальною мобільністю.
2. Векторною мобільністю.
3. Горизонтальною мобільністю.
4. Класовою боротьбою.

630. Переміщення людей у межах однієї і тієї самої соціальної верстви у зв'язку зі зміною місця проживання називають:

1. Вертикальною мобільністю.
2. Векторною мобільністю.
3. Горизонтальною мобільністю.
4. Класовою боротьбою.

631. Сім'я – це:

1. Велика соціальна група.
2. Невелика соціальна група.
3. Середня соціальна група.
4. Мала соціальна група.

632. Шлюб, за якого один із членів подружжя може мати кількох шлюбних партнерів, називається:

1. Моногамія.
2. Розширена сім'я.
3. Полігамія.
4. Нуклеарна сім'я.

633. Шлюб, за якого один із членів подружжя може мати тільки одного шлюбного партнера, називається:

1. Моногамія.
2. Полігамія.
3. Поліандрія.
4. Полігінія.

634. Шлюб між одним чоловіком і кількома жінками називають:

1. Моногамія.
2. Груповий шлюб.
3. Поліандрія.
4. Полігінія.

635. Шлюб між однією жінкою і кількома чоловіками називають:

1. Моногамія.
2. Груповий шлюб.

3. Поліандрія.
4. Полігінія.

636. Шлюб між кількома чоловіками та жінками називають:

1. Моногамія.
2. Груповий шлюб.
3. Поліандрія.
4. Полігінія.

637. Груповий шлюб, який передбачав статеві відносини між членами одного роду, називається:

1. Полігамією.
2. Ендогамією.
3. Моногамією.
4. Екзогамією.

638. Груповий шлюб, який передбачав статеві відносини між членами різних родів, називається:

1. Полігамією.
2. Ендогамією.
3. Моногамією.
4. Екзогамією.

639. Спільне проживання батьків та залежних від них дітей характеризує:

1. Нуклеарну сім'ю.
2. Групову сім'ю.
3. Розширену сім'ю.
4. Полігамну сім'ю.

640. Спільне проживання багатьох родичів кількох поколінь характеризує:

1. Нуклеарну сім'ю.
2. Групову сім'ю.
3. Розширену сім'ю.
4. Полігамну сім'ю.

641. Як називалася нестійка форма шлюбно-сімейних відносин первісно-общинного суспільства, яка передбачала статеві зв'язки лише між одним чоловіком і однією жінкою?

1. Кровно-родинна сім'я.
2. Групова сім'я.
3. Парна сім'я.
4. Біархатна сім'я.

642. На думку російського соціолога Ю.Рюрикова, з початку XX ст. відбувається становлення нової форми шлюбу:

1. Полігамної сім'ї.
2. Біархатної сім'ї.
3. Патріархальної сім'ї.
4. Матріархальної сім'ї.

643. Яка з названих історичних форм спільності людей сформувалася найпершою?
1. Народність.
  2. Рід.
  3. Плем'я.
  4. Нація.
644. Як називають засновану на кровних зв'язках історичну форму спільності людей?
1. Рід.
  2. Плем'я.
  3. Народність.
  4. Нація.
645. Хто із вчених стверджував, що етнос є явищем "біогеографічним", а не соціальним?
1. Ентоні Сміт.
  2. Пітирим Сорокін.
  3. Ентоні Гіденс.
  4. Лев Гумільов.
646. Як називають історичну форму спільності людей, що ґрунтується на спільності економічного життя, кровнородинних зв'язках, спільній духовній культурі, спільній психології та самосвідомості?
1. Рід.
  2. Плем'я.
  3. Народність.
  4. Нація.
647. Як називають соціально-етнічну спільність періоду рабовласництва та феодалізму?
1. Рід.
  2. Плем'я.
  3. Народність.
  4. Нація.
648. Яка із теоретичних концепцій ототожнює націю із мешканцями однієї держави?
1. Культурологічна.
  2. Психологічна.
  3. Етатистська.
  4. Історико-економічна.
649. Яка з теоретичних концепцій головним фактором утворення національної держави визнавала національну свідомість та духовну культуру?
1. Культурологічна.
  2. Психологічна.
  3. Етатистська.
  4. Історико-економічна.

650. Представником якої теоретичної концепції нації був Ернест Ренан?
1. Культурологічної.
  2. Психологічної.
  3. Етатистської.
  4. Історико-економічної.
651. Яка теоретична концепція нації була розроблена в рамках філософії марксизму?
1. Культурологічна.
  2. Психологічна.
  3. Етатистська.
  4. Історико-економічна.
652. Представники якої теоретичної концепції стверджують, що нація – це політизована етнічна спільнота?
1. Культурологічної.
  2. Етніцистської.
  3. Етатистської.
  4. Історико-економічної.
653. Глибинне структурне утворення, в якому зосереджені певні характерні риси ментальності, що застосовуються неусвідомлено в різні історичні епохи називають:
1. Національною культурою.
  2. Архетипом.
  3. Національним характером.
  4. Менталітетом.
654. Хто з українських мислителів висвітлив архетип «серця» як мікросвіт, вираження внутрішньої людини та основу діяльності?
1. Памфил Юркевич.
  2. Тарас Шевченко.
  3. Микола Гоголь.
  4. Григорій Сковорода.
655. В який період з давньоруської народності починає формуватися українська нація?
1. VI-VIII ст.
  2. Др.п. XII – п.п. XIII ст.
  3. Др.п. XIII – XV ст.
  4. Др.п. XVI – поч. XVII ст.
656. Хто із нижче перерахованих вчених вперше теоретично обґрунтував концепцію соціального прогресу?
1. Жан Кондорсе.
  2. Анн-Робер-Жан Тюрго.
  3. Макс Вебер.
  4. Георг Гегель.

657. Хто із названих мислителів розглядав історію людства як розвиток суспільно-економічних формацій?
1. Карл Маркс.
  2. Анн-Робер-Жан Тюрго.
  3. Макс Вебер.
  4. Георг Гегель.
658. Хто із названих вчених розробив концепцію коловороту локальних цивілізацій?
1. Карл Маркс.
  2. Фрідріх Енгельс.
  3. Арнольд Тойнбі.
  4. Раймон Арон.
659. Хто із вчених розробив технократичну теорію розвитку суспільства?
1. Жан Кондорсе.
  2. Арнольд Тойнбі.
  3. Пітирим Сорокін.
  4. Деніел Белл.
660. Хто із мислителів вважав, що кожний народ у своїй історії проходить стадії аналогічні життю людини від народження до смерті?
1. Фрідріх Енгельс.
  2. Джамбаттіст Віко.
  3. Пітирим Сорокін.
  4. Збігнев Бжезіньський.
661. Хто одним із перших висунув концепцію про постійну деградацію і регрес суспільства?
1. Жан Кондорсе.
  2. Геродот.
  3. Гесіод.
  4. Анн-Робер-Жан Тюрго.
662. Хто із мислителів сформулював ідею Божественного Промислу (Провидіння)?
1. Гесіод.
  2. Августин Блаженний.
  3. Джамбаттіст Віко.
  4. Анн-Робер-Жан Тюрго.
663. Хто із вчених виділяв первіснообщинний, рабовласницький, феодалний, буржуазний та комуністичний лад?
1. Арнольд Тойнбі.
  2. Даніел Белл.
  3. Карл Маркс.
  4. Раймон Арон.
664. Хто із мислителів сформулював теорію культурних циклів?
1. Освальд Шпенглер.

2. Георг Гегель.
3. Арнольд Тойнбі.
4. Карл Ясперс.

665. Хто із мислителів твердив, що людська історія позбавлена будь-якого сенсу?

1. Освальд Шпенглер.
2. Георг Гегель.
3. Арнольд Тойнбі.
4. Карл Ясперс.

666. Анн-Робер-Жан Тюрго розглядав суспільний прогрес як:

1. Загальний закон історії, основою якого є людський розум.
2. Всесвітнє сходження до свободи, прогрес в усвідомленні свободи.
3. Зміну суспільно-економічних формацій від первіснообщинної до комуністичної.
4. Трьохступеневий розвиток: народження, розквіт, занепад.

667. Карл Маркс розглядав суспільний прогрес як:

1. Загальний закон історії, основою якого є людський розум.
2. Всесвітнє сходження до свободи, прогрес в усвідомленні свободи.
3. Зміну суспільно-економічних формацій від первіснообщинної до комуністичної.
4. Трьохступеневий розвиток: народження, розквіт, занепад.

668. Георг Гегель розглядав суспільний прогрес як:

1. Загальний закон історії, основою якого є людський розум.
2. Всесвітнє сходження до свободи, прогрес в усвідомленні свободи.
3. Зміну суспільно-економічних формацій від первіснообщинної до комуністичної.
4. Трьохступеневий розвиток: народження, розквіт, занепад.

669. Хто із представників антипрогресистських концепцій розвитку дотримувався точки зору, згідно з якою кожен народ має свою власну культуру і тому неможливо суспільний розвиток вимірювати категорією "прогрес"?

1. Арнольд Тойнбі.
2. Жан Кондорсе.
3. Бертран Рассел.
4. Клод Леві-Строс.

670. Хто із представників антипрогресистських концепцій розвитку дотримувався точки зору, згідно з якою регрес домінує над прогресом, нейтралізує його?

1. Арнольд Тойнбі.
2. Жан Кондорсе.
3. Бертран Рассел.
4. Клод Леві-Строс.

671. Згідно з концепцією Георга Гегеля, який мірилом прогресу людства вважав ступінь усвідомлення свободи, східні деспотії:

1. Знали свободу одного.
  2. Знали свободу окремих соціальних верств.
  3. Знали свободу всіх громадян.
  4. Не знали свободи взагалі.
672. Згідно з концепцією Георга Гегеля, який мірилом прогресу людства вважав ступінь усвідомлення свободи, греко-римський світ знав:
1. Свободу одного.
  2. Свободу окремих соціальних верств.
  3. Свободу всіх громадян.
  4. Свободу двох станів.
673. Згідно з концепцією Георга Гегеля, який мірилом прогресу людства вважав ступінь усвідомлення свободи, германський світ знав:
1. Свободу одного.
  2. Свободу окремих соціальних верств.
  3. Свободу всіх громадян.
  4. Свободу двох станів.
674. Яку кількість стадій прогресу виокремив Георг Гегель?
1. Дві.
  2. Три.
  3. Сім.
  4. Вісім.

Рівень 2

675. Які з перерахованих мислителів були представниками натуралістичної концепції суспільства?
1. Шарль Монтеск'є.
  2. Георг Гегель.
  3. Огюст Конт.
  4. Фрідріх Енгельс.
  5. Генрі Бокль.
  6. Карл Маркс.
676. Які з перерахованих мислителів не були представниками натуралістичної концепції суспільства?
1. Шарль Монтеск'є.
  2. Йоганн Готфрід Гердер.
  3. Огюст Конт.
  4. Фрідріх Енгельс.
  5. Генрі Бокль.
  6. Клод Адріан Гельвецій.
677. Які з наведених понять характеризують суспільство за континентальною ознакою?
1. Інертне суспільство.
  2. Феодальне суспільство.

3. Європейське суспільство.
4. Закрите суспільство.
5. Африканське суспільство.
6. Демократичне суспільство.

678. Які з наведених понять характеризують суспільство за етносоціальною ознакою?

1. Французьке суспільство.
2. Феодальне суспільство.
3. Європейське суспільство.
4. Російське суспільство.
5. Африканське суспільство.
6. Демократичне суспільство.

679. Які з наведених понять характеризують суспільство за суспільно-економічною (формаційною) ознакою?

1. Інертне суспільство.
2. Феодальне суспільство.
3. Європейське суспільство.
4. Закрите суспільство.
5. Африканське суспільство.
6. Соціалістичне суспільство.

680. Доповніть речення: “Видатним представником теорії ... .. був англійський філософ Томас Гоббс. На його думку, в природному стані у відносинах між людьми діяв принцип: «людина людині – ...»”.

1. Суспільного договору.
2. Правової держави.
3. Громадянського суспільства.
4. Вовк.
5. Собака.
6. Свиня.

681. Видатними представниками матеріалістичного розуміння суспільства були:

1. Томас Гоббс.
2. Карл Маркс.
3. Герберт Спенсер.
4. Толкотт Парсонс.
5. Роберт Мертон.
6. Фрідріх Енгельс.

682. Доповніть речення: “Матеріальне виробництво, згідно із вченням марксизму, має двобічний характер, де задіяні: ... .. (засоби виробництва і люди – учасники виробництва) і ... .. (відносини, в які люди вступають у процесі виробництва)”.

1. Матеріальні сили.
2. Продуктивні сили.

3. Нематеріальні сили.
4. Майнові відносини.
5. Невиробничі відносини.
6. Виробничі відносини.

683. Доповніть речення: “Згідно з матеріалістичним розумінням суспільства, система матеріально-виробничих відносин складає ..., на якому ґрунтіються всі інші відносини людей – ... (правові, політичні, релігійні, ідеологічні та інші)”.

1. Матеріальна основа. Катехизис.
2. Фундамент.
3. Базис.
4. Духовна основа.
5. Будова.
6. Надбудова.

684. Відомими представниками функціоналізму, що розглядав суспільство як систему інтегрованих частин цілого, були:

1. Томас Гоббс.
2. Карл Маркс.
3. Герберт Спенсер.
4. Толкотт Парсонс.
5. Роберт Мертон.
6. Фрідріх Енгельс.

685. Доповніть речення: “Класи, з точки зору марксизму, виникають у процесі розкладу первіснообщинного суспільства в результаті ... і появи ... на основні засоби виробництва”.

1. Суспільного поділу праці.
2. Соціального розмежування людей.
3. Суспільного розподілу людей.
4. Колективної власності.
5. Приватної власності.
6. Земельної власності.

686. У середньовічній Франції до “третього стану” відносили:

1. Купців.
2. Духівництво.
3. Дворянство.
4. Ремісників.
5. Королів.
6. Придворних.

687. У середньовічній Франції до “третього стану” не відносили:

1. Купців.
2. Духовенство.
3. Селян.
4. Дворянство.
5. Ремісників.

688. До вищих каст давньоіндійського суспільства відносили:

1. Самураїв.
2. Ювелірів.
3. Військових.
4. Ковалів.
5. Брахманів.
6. Орендарів.

689. Нижчі касты давньоіндійського суспільства складали:

1. Ткачі.
2. Брахмани.
3. Самураї.
4. Військові.
5. Жерці.
6. Ювеліри.

690. До великих соціальних груп відносять:

1. Жителів одного міста.
2. Покоління.
3. Жителів одного району.
4. Суспільні класи.
5. Жителів однієї області.
6. Компанію друзів.

691. До великих соціальних груп не відносять:

1. Покоління.
2. Школярів.
3. Жителів одного села.
4. Суспільні класи.
5. Пенсіонерів.
6. Працівників університету.

692. До середніх соціальних груп відносять:

1. Жителів одного міста.
2. Покоління.
3. Працівників та студентів університету.
4. Суспільні класи.
5. Конфесійні групи.
6. Компанію друзів.

693. До середніх соціальних груп не відносять:

1. Жителів одного міста.
2. Класи.
3. Жителів одного району.
4. Працівників певного підприємства.
5. Жителів одного села.
6. Вікові об'єднання.

694. До малих соціальних груп відносять:
1. Нації.
  2. Етноси.
  3. Сім'ї.
  4. Жителів малого села.
  5. Компанії друзів.
  6. Жителів великого села.
695. До малих соціальних груп не відносять:
1. Сім'ї.
  2. Жителів села.
  3. Компанії друзів.
  4. Працівників підприємства.
  5. Сусідські угруповання.
  6. Колектив учнів.
696. До вищого класу відносять:
1. Власників магазинів.
  2. Програмістів.
  3. Вищих управлінців.
  4. Політичних лідерів.
  5. Фінансистів.
  6. Вчителів.
697. До вищого класу не відносять:
1. Видатних діячів мистецтв.
  2. Власників магазинів.
  3. Вищих управлінців.
  4. Політичних лідерів.
  5. Фінансистів.
  6. Видатних вчених.
698. Верхівку середнього класу в основному складають:
1. Державні службовці.
  2. Вчителі.
  3. Фінансисти.
  4. Менеджери.
  5. Вихователі.
  6. Робітники.
699. Нижній середній клас не представляють:
1. Вчителі.
  2. Фінансисти.
  3. Менеджери.
  4. Вихователі.
  5. Робітники.
700. Нижній середній клас представляють:
1. Вчителі.

2. Фінансисти.
3. Програмісти.
4. Службовці державних установ.
5. Робітники.
6. Відомі політичні лідери.

701. До нижчого класу відносять:

1. Вчителів.
2. Фінансистів.
3. Висококваліфікованих робітників.
4. Малокваліфікованих робітників.
5. Вихователів.
6. Програмістів.

702. Полігамія проявляється в двох формах:

1. Ендогамії.
2. Екзогамії.
3. Розширеній сім'ї.
4. Нуклеарній сім'ї.
5. Полігінії.
6. Поліандрії.

703. Що було основою шлюбно-сімейних відносин за часів феодалізму?

1. Відносини партнерства.
2. Відносини панування.
3. Відносини рівноправ'я.
4. Відносини незалежності.
5. Відносини підкорення.

704. Звичаї поліандрії ще у минулому столітті були поширені серед деяких груп:

1. Росіян.
2. Українців.
3. Грузинів.
4. Ескімосів.
5. Алеутів.
6. Японців.

705. Поліандрія до недавнього часу була поширена серед деяких етнічних меншин:

1. США.
2. Російської Федерації.
3. Тибету.
4. Австралії.
5. Мексики.
6. Індостану.

706. На сучасному етапі найбільш поширеними формами сім'ї є:

1. Поліандрія.

2. Полігінія.
  3. Розширена сім'я.
  4. Полігамія.
  5. Нуклеарна сім'я.
  6. Групова сім'я.
707. Які з перерахованих функцій не властиві сім'ї як соціальній групі?
1. Регулювання шлюбно-статевих відносин.
  2. Соціалізації нового покоління.
  3. Господарська функція.
  4. Фіскальна функція.
  5. Забезпечення соціального добробуту (статусу) людини.
  6. Визначення цілей і завдань суспільства.
708. З нижченаведених положень вкажіть ті, які не характеризують плем'я як єдину економічну й кровнородинну спільність людей:
1. Кровнородинний зв'язок.
  2. Спільне економічне життя.
  3. Спільна держава.
  4. Єдина столиця.
  5. Спільна духовна культура, звичаї, традиції, вірування.
  6. Спільна психологія та самосвідомість, що фіксується в етнонімі (самоназві).
709. Заповніть логічний ряд: "Рід, плем'я, ..., ...".
1. Етнос.
  2. Союз етносів.
  3. Народ.
  4. Народність.
  5. Клас.
  6. Нація.
710. Заповніть логічний ряд: "Рід, ..., ..., нація".
1. Клас.
  2. Союз етносів.
  3. Плем'я.
  4. Народ.
  5. Народність.
  6. Етнос.
711. Які з перерахованих атрибутів етнічної спільноти у своїх дослідженнях не вказував англійський соціолог Ентоні Сміт?
1. Групова власна назва.
  2. Міф про спільних предків.
  3. Спільна історична пам'ять.
  4. Спільне економічне життя.
  5. Спільні стереотипи поведінки.
  6. Один або більше диференційних елементів спільної культури.

712. Вкажіть правильні твердження:
1. Групи кровних родичів, які мали спільне родове ім'я, утворювали плем'я.
  2. Рід не обирав старійшину або вождя, його призначали.
  3. Однією з рис родових відносин є рівність усіх членів роду.
  4. Однією з рис родових відносин є нерівність усіх членів роду.
  5. В роді суворо дотримувались екзогамії.
  6. В роді суворо дотримувались ендогамії.

713. Вкажіть неправильні твердження:
1. Групи кровних родичів, які мали спільне родове ім'я, утворювали плем'я.
  2. Групи кровних родичів, які мали спільне родове ім'я, утворювали рід.
  3. Рід обирав старійшину або вождя та зміщував його з цієї посади.
  4. Однією з рис родових відносин є рівність усіх членів роду.
  5. В роді суворо дотримувались екзогамії.
  6. В роді суворо дотримувались ендогамії.

714. Вкажіть правильні твердження:
1. Плем'я утворюється на основі родів, які мають спільне походження.
  2. Розвинуті племена не мали племінного самоврядування.
  3. Розвинуті племена мали племінне самоврядування, яке складалося з племінної ради, військових та цивільних вождів.
  4. Плем'я не мало майнових відносин.
  5. На зміну племенам прийшла нова історична форма спільності людей – нація.
  6. Розклад родоплемінних відносин відбувається у зв'язку із поширенням колективної форми власності.

715. Вкажіть неправильні твердження:
1. Плем'я утворюється на основі родів, які мають спільне походження.
  2. Розвинуті племена мали племінне самоврядування, яке складалося з племінної ради, військових та цивільних вождів.
  3. Розвинуті племена не мали племінного самоврядування.
  4. Плем'я мало майнові відносини.
  5. Рід мав майнові відносини.
  6. Розклад родоплемінних відносин відбувається у зв'язку зі становленням обміну і приватної власності.

716. Першими склалися народності рабовласницької епохи:

1. Давньоруська.
2. Давньогипетська.
3. Французька.
4. Англійська.
5. Польська.
6. Давньоеллінська.

717. У Європі процес утворення народностей завершився переважно в період феодалізму. В цей час сформувалися такі народності як:

1. Давньоруська.
2. Давньоеллінська.
3. Давньоіндійська.
4. Французька.
5. Давньогипетська.
6. Давньокитайська.

718. Польська народність сформувалася на базі слов'янських племен:

1. Франків.
2. Полян.
3. Бургундів.
4. Древян.
5. Вісян.
6. Мазовшан.
7. Уличів.

719. Французька народність сформувалася на базі:

1. Германських племен.
2. Слов'янських племен.
3. Римських колоністів.
4. Сарматських племен.
5. Галльських племен.
6. Скандинавських племен.
7. Скіфських племен.

720. До представників культурологічної концепції “духу народу” належать:

1. Карл Маркс.
2. Фрідріх Енгельс.
3. Лев Гумільов.
4. Джамбаттіста Віко.
5. Йоганн Гердер.
6. Ентоні Сміт.

721. До представників ідей культурологічної концепції “духу народу” не відносять:

1. Карла Маркса.
2. Петра Чаадаєва.
3. Джамбаттіста Віко.
4. Йоганна Гердера.
5. Ентоні Сміта.

722. Встановіть відповідність авторів та їхніх висловів:

1. Г'ю Сеттон Уотсон.
2. Ернест Ренан.

А. “Нація – це спільнота, об'єднана мовою, релігією, міфологією...”
Б. “Нація – це душа, духовний принцип”.

3. Карл Дойч.

В. "Нація – це народ, що володіє державою".

1. 1А. 2. 1Б. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 3А. 6. 3Б. 7. 3В.

723. Характерними для української ментальності є:

1. Архетип серця.
2. Архетип інтелекту.
3. Архетип хитрості.
4. Архетип софійності світу.
5. Архетип голови.
6. Архетип доброти.

724. Доповніть речення: "Загальною реакцією, «відгуком» на грізні «викики» з боку зовнішніх сил у XV-XVI ст. була етносоціокультурна консолідація українських земель з військово-політичним центром у ... й релігійно-культурним у ...".

1. Харкові.
2. Запоріжжі.
3. Донецьку.
4. Львові.
5. Києві.
6. Острозі.

725. Погляди на розвиток людської історії як на поступальний прогресивний рух до стрибка з царства необхідності (класового суспільства) у царство свободи (безкласове суспільство) обстоювали:

1. Карл Маркс.
2. Освальд Шпенглер.
3. Арнольд Тойнбі.
4. Пітирим Сорокін.
5. Фрідріх Енгельс.
6. Геродот.

726. Які з названих стадій культурного прогресу людства не виділяв французький філософ-просвітитель Анн-Робер-Жан Тюрго?

1. Міфологічну.
2. Релігійну.
3. Метафізичну.
4. Спекулятивну.
5. Наукову.

727. Які з названих мислителів відстоювали концепції циклічності соціального розвитку?

1. Освальд Шпенглер.
2. Гесіод.
3. Сенека.
4. Платон.
5. Арнольд Тойнбі.
6. Анн-Робер-Жан Тюрго.

728. Які з названих стадій суспільного розвитку не виділяв основоположник західної соціології Огюст Конт?

1. Теологічну.
2. Рабовласницьку.
3. Метафізичну.
4. Позитивну.
5. Комуністичну.

729. Які з названих мислителів вважали, що критерієм розвитку суспільства є пануючий тип технології?

1. Деніел Белл.
2. Джон Гелбрейт.
3. Арнольд Тойнбі.
4. Пітирим Сорокін.
5. Анн-Робер-Жан Тюрго.

730. Як зазвичай називають вчені суспільство постіндустріального типу?

1. Рабовласницьке.
2. Комуністичне.
3. Інформаційне.
4. Традиційне.
5. Аграрне.
6. Третьої хвили.

731. Для концепцій циклічного розвитку суспільства притаманні такі риси як:

1. Заперечення єдності людської цивілізації.
2. Твердження про єдність людської цивілізації.
3. Твердження про всезагальність прогресу або регресу.
4. Заперечення всезагальної прогресивної або регресивної направленості суспільного розвитку.
5. Твердження виключно про прогрес людства.
6. Твердження виключно про регрес людства.

732. Які з названих мислителів заперечили ідею суспільного прогресу?

1. Анн-Робер-Жан Тюрго.
2. Жан Кондорсе.
3. Клод Леві-Стросс.
4. Карл Маркс.
5. Бертран Рассел.
6. Фрідріх Енгельс.

733. Доповніть твердження: "В рамках доформаційного періоду суспільної історії Карл Маркс виділяв ... .., а рамках післяформаційного періоду — ... .."

1. Первіснообщинний лад.
2. Рабовласницький лад.
3. Феодальний лад.
4. Буржуазний лад.
5. Комуністичний лад.

734. Встановіть відповідність авторів та основних концепцій суспільного життя:

1. Шарль Монтеск'є.	А. Історико-матеріалістична концепція.
2. Георг Гегель.	Б. Ідеалістична концепція.
3. Карл Маркс.	В. Натуралістична концепція.
1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2Б. 6. 2В. 7. 3А.	

735. Встановіть відповідність авторів та основних концепцій суспільного життя:

1. Генрі Бокль.	А. Ідеалістична концепція.
2. Огюст Конт.	Б. Натуралістична концепція.
3. Фрідріх Енгельс.	В. Історико-матеріалістична концепція.
1. 1Б. 2. 1В. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 2В. 6. 3А. 7. 3В.	

736. Вкажіть правильні твердження:

1. Суспільство – це природно-соціальна самодостатня спільність людей.
2. Суспільство – окреслена державними кордонами сукупність особистостей.
3. Соціальне – це те природне, що існує від народження індивідів.
4. Соціальне – це реальність відносин, які створені особистостями в суспільстві.
5. Соціальне – це природний розвиток людини в державі.
6. Соціум – це соціалізоване суспільство.

737. Вкажіть неправильні твердження:

1. Суспільство – це природно-соціальна самодостатня спільність людей.
2. Суспільство – це відносини між людьми.
3. Суспільство – окреслена державними кордонами сукупність особистостей.
4. Соціальне – це те природне, що існує від народження індивідів.
5. Соціальне – це реальність відносин, які створені особистостями в суспільстві.
6. Соціальне – це природний розвиток людини в державі.
7. Соціум – це соціалізоване суспільство.

738. Доповніть речення: “Англійський філософ Герберт Спенсер соціальну систему уподібнював біологічному організмові. На його думку, аналогом засобів комунікації є ... .. ; товарообміну – ... .. ; уряду, організаторів виробництва – ... ..”.

1. Судинна система.
2. Суглоби.
3. Система живлення організму.
4. Дихальна система.
5. Сечовидільна система.
6. Нервова система.
7. Серце.

739. Вкажіть правильні твердження:
1. Основними підсистемами суспільства є: матеріальна та ідеальна.
  2. Основними підсистемами суспільства є: соціальна, економічна, політична, культурна.
  3. Основними підсистемами суспільства є: соціальна, економічна, матеріальна, духовна.
  4. Кожна з підсистем може існувати лише в межах цілого.
  5. Кожна з підсистем може існувати самостійно.
  6. Підсистеми суспільства не взаємодіють між собою.
  7. Підсистеми суспільства перебувають у взаємодії між собою.
740. Вкажіть неправильні твердження:
1. Основними підсистемами суспільства є: матеріальна та ідеальна.
  2. Основними підсистемами суспільства є: соціальна, економічна, політична, культурна.
  3. Основними підсистемами суспільства є: соціальна, економічна, матеріальна, духовна.
  4. Кожна з підсистем може існувати лише в межах цілого.
  5. Кожна з підсистем може існувати самостійно.
  6. Підсистеми суспільства володіють певною автономією, розвиваються за власними законами.
  7. Підсистеми суспільства перебувають у взаємодії між собою.
741. До класово-стратифікаційної структури суспільства належать:
1. Нації.
  2. Класи.
  3. Статеві-вікові групи.
  4. Трудові колективи.
  5. Соціальні верстви.
  6. Страти.
  7. Етноси.
742. До класово-стратифікаційної структури суспільства відносять:
1. Соціальні верстви.
  2. Родоплемінні об'єднання.
  3. Нації.
  4. Фірми.
  5. Стани.
  6. Статеві-вікові групи.
  7. Страти.
743. До соціально-демографічної структури суспільства належать:
1. Нації.
  2. Класи.
  3. Статеві-вікові групи.
  4. Трудові колективи.
  5. Соціальні верстви.

6. Працююче населення.
7. Непрацююче населення

744. До професійно-кваліфікаційної структури суспільства належать:

1. Науково-дослідні інститути.
2. Виробничі об'єднання.
3. Статеві-вікові групи.
4. Трудові колективи.
5. Соціальні верстви.
6. Працююче населення.
7. Етноси.

745. Нині існують різні підходи до визначення критеріїв стратифікації суспільства. Визначіть ті, які є спільними для будь-якого типу суспільства:

1. Власний будинок.
2. Доход, прибуток.
3. Влада.
4. Культура.
5. Інтелігентність.
6. Мода.
7. Престиж.

746. До первинних соціальних груп американський соціолог Чарлз Хортон Кулі відносив:

1. Класи.
2. Партії.
3. Сім'ю.
4. Дитячі групи.
5. Нації.
6. Товариські об'єднання.
7. Етноси.

747. До вторинних соціальних груп американський соціолог Чарлз Хортон Кулі відносив:

1. Класи.
2. Партії.
3. Сім'ю.
4. Дитячі групи.
5. Нації.
6. Товариські об'єднання.
7. Клуби за інтересами.

748. У середньовічній Франції до "третього стану" відносили:

1. Купців.
2. Духовенство.
3. Дворянство.
4. Ремісників.
5. Королів.

6. Придворних.
7. Селян.

749. У середньовічній Франції до “третього стану” не відносили:

1. Духовенство.
2. Купців.
3. Дворянство.
4. Придворних.
5. Селян.
6. Ремісників.

750. Нижчі касти давньоіндійського суспільства складали:

1. Самураї.
2. Брахмани.
3. Ткачі.
4. Військові.
5. Ювеліри.
6. Жерці.
7. Теслярі.

751. До великих соціальних груп відносять:

1. Жителів одного міста.
2. Покоління.
3. Жителів одного району.
4. Суспільні класи.
5. Молодь.
6. Працівників підприємства.
7. Жителів однієї області.

752. До великих соціальних груп не відносять:

1. Жителів одного міста.
2. Покоління.
3. Жителів одного району.
4. Суспільні класи.
5. Жителів однієї області.
6. Конфесійні групи.
7. Нації.

753. До середніх соціальних груп відносять:

1. Жителів одного міста.
2. Покоління.
3. Жителів одного району.
4. Суспільні класи.
5. Жителів однієї області.
6. Компанію друзів.
7. Сім'ї.

754. До середніх соціальних груп не відносять:

1. Жителів одного міста.
2. Покоління.

3. Жителів одного району.
4. Суспільні класи.
5. Компанію друзів.
6. Працівників певного підприємства.
7. Жителів одного села.

755. До малих соціальних груп відносять:

1. Нації.
2. Етноси.
3. Сім'ї.
4. Жителів малого села.
5. Компанії друзів.
6. Жителів великого села.
7. Сусідські угруповання.

756. До малих соціальних груп не відносять:

1. Сім'ї.
2. Жителів села.
3. Компанії друзів.
4. Працівників підприємства.
5. Сусідські угруповання.
6. Колектив учнів.
7. Нації.

757. Індустріальне суспільство має в собі своєрідний "ліфт", на якому люди можуть піднятися до вищого прошарку. Як правило, називають шість таких "ліфтів": економічний, політичний, армійський, ..., ..., ... (Доповніть).

1. Консервативний.
2. Церковний.
3. Мафіозний.
4. Ідеологічний.
5. Науковий.
6. Шлюбний.
7. Ліберальний.

758. Вкажіть, які основні класи виділяють у сучасному західному суспільстві?

1. Інтелігенцію.
2. Вищий клас.
3. Клас селян.
4. Клас фермерів.
5. Середній клас.
6. Нижчий клас.
7. Військовий клас.

759. До вищого класу відносять:

1. Власників магазинів.
2. Програмістів.

3. Вищих управлінців.
4. Політичних лідерів.
5. Фінансистів.
6. Вчителів.
7. Видатних діячів мистецтв.

760. До вищого класу не відносять:

1. Власників магазинів.
2. Програмістів.
3. Вищих управлінців.
4. Політичних лідерів.
5. Видатних діячів мистецтв.
6. Фінансистів.
7. Видатних вчених.

761. Верхівку середнього класу в основному складають:

1. Державні службовці.
2. Вчителі.
3. Фінансисти.
4. Програмісти.
5. Вихователі.
6. Висококваліфіковані спеціалісти з реклами.
7. Робітники.

762. Нижчий прошарок середнього класу не представляють:

1. Державні службовці.
2. Вчителі.
3. Фінансисти.
4. Програмісти.
5. Вихователі.
6. Робітники.
7. Висококваліфіковані спеціалісти з реклами.

763. Нижчий прошарок середнього класу представляють:

1. Вчителі.
2. Фінансисти.
3. Програмісти.
4. Службовці державних установ.
5. Робітники.
6. Політичні лідери.
7. Вихователі.

764. За формою шлюбу розрізняють найбільш загальні три історичні різновиди:

1. Колективний.
2. Груповий.
3. Ендогамний.
4. Моногамний.

5. Екзогамний.
6. Полігамний.
7. Патріархальний.

765. Які з перерахованих функцій не властиві сім'ї як соціальній групі?

1. Мобілізації матеріальних і духовних ресурсів.
2. Регулювання шлюбно-статевих відносин.
3. Соціалізації нового покоління.
4. Господарська функція.
5. Фіскальна функція.
6. Забезпечення соціального добробуту (статусу) людини.
7. Визначення цілей і завдань суспільства.

766. З нижченаведених положень вкажіть ті, які не характеризують плем'я як єдину економічну й кровнородинну спільність людей:

1. Спільне економічне життя.
2. Кровнородинний зв'язок.
3. Спільна держава.
4. Єдина столиця.
5. Спільна духовна культура, звичаї, традиції, вірування.
6. Єдина мова.
7. Спільна психологія та самосвідомість, що фіксується в етнонімі (самоназві).

767. Заповніть логічний ряд: "Рід, ..., ..., ..."

1. Клас.
2. Етнос.
3. Плем'я.
4. Народність.
5. Народ.
6. Нація.

768. Які з перерахованих атрибутів етнічної спільноти у своїх дослідженнях не вказував англійський соціолог Ентоні Сміт?

1. Групова власна назва.
2. Міф про спільних предків.
3. Спільна історична пам'ять.
4. Спільне економічне життя.
5. Спільні стереотипи поведінки.
6. Один або більше диференційних елементів спільної культури.
7. Спільна державність.

769. Визначальними рисами родових відносин були:

1. Нерівність усіх членів роду.
2. Рівність усіх членів роду.
3. Відсутність майнових відносин між родичами.
4. Наявність майнових відносин між родичами.
5. Суворе дотримання ендогамії.

6. Суворе дотримання екзогамії.
  7. Відсутність старійшини чи вождя.
770. Вкажіть правильні твердження:
1. Групи кровних родичів, які мали спільне родове ім'я, утворювали плем'я.
  2. Групи кровних родичів, які мали спільне родове ім'я, утворювали рід.
  3. Рід не обирав старійшину або вождя, його призначали.
  4. Однією з рис родових відносин є рівність усіх членів роду.
  5. Однією з рис родових відносин є нерівність усіх членів роду.
  6. В роді суворо дотримувались ендогамії.
  7. В роді суворо дотримувались екзогамії.
771. Вкажіть неправильні твердження:
1. Групи кровних родичів, які мали спільне родове ім'я, утворювали плем'я.
  2. Групи кровних родичів, які мали спільне родове ім'я, утворювали рід.
  3. Рід обирав старійшину або вождя та зміщував його з цієї посади.
  4. Однією з рис родових відносин є рівність усіх членів роду.
  5. Однією з рис родових відносин є нерівність усіх членів роду.
  6. В роді суворо дотримувались екзогамії.
  7. В роді суворо дотримувались ендогамії.
772. Вкажіть правильні твердження:
1. Плем'я утворюється на основі родів, які мають спільне походження.
  2. Розвинуті племена мали племінне самоврядування, яке складалося з племінної ради, військових та цивільних вождів.
  3. Розвинуті племена не мали племінного самоврядування.
  4. Плем'я не мало майнових відносин.
  5. Рід не мав майнових відносин.
  6. На зміну племенам прийшла нова історична форма спільності людей – нація.
  7. Розклад родоплемінних відносин відбувається у зв'язку із поширенням колективної форми власності.
773. Вкажіть неправильні твердження:
1. Плем'я утворюється на основі родів, які мають спільне походження.
  2. Розвинуті племена мали племінне самоврядування, яке складалося з племінної ради, військових та цивільних вождів.
  3. Розвинуті племена не мали племінного самоврядування.
  4. Плем'я мало майнові відносини.
  5. Рід мав майнові відносини.
  6. На зміну племенам прийшла нова історична форма спільності людей – нація.
  7. Розклад родоплемінних відносин відбувається у зв'язку зі становленням обміну і приватної власності.

774. Встановіть відповідність авторів та основних концепцій нації:
1. Карл Маркс.	А. Етатистська концепція.
2. Ентоні Сміт.	Б. Історико-економічна концепція.
3. Карл Дойч.	В. Етніцистська концепція.
1. 1А. 2. 1Б. 3. 1В. 4. 2А. 5. 2В. 6. 3Б. 7. 3А.

775. У Європі процес утворення народностей завершився переважно в період феодалізму. В цей час постали такі народності:

1. Давньоруська.
2. Давньоеллінська.
3. Давньоіндійська.
4. Французька.
5. Давньоєгипетська.
6. Давньокитайська.
7. Польська.

776. До представників культурологічної концепції “духу народу” належать:

1. Карл Маркс.
2. Фрідріх Енгельс.
3. Лев Гумільов.
4. Джамбаттіста Віко.
5. Йоганн Гердер.
6. Ентоні Сміт.
7. Шарль Монтеск'є.

777. До представників культурологічної концепції “духу народу” не відносять:

1. Шарля Монтеск'є.
2. Карла Маркса.
3. Джамбаттіста Віко.
4. Йоганна Гердера.
5. Іммануїла Канта.
6. Ентоні Сміта.
7. Лева Гумільова.

778. Для світоглядно-ціннісної установки української культури характерним є переважання на першому місці не розуму, а “серця” як метафори інтимних глибин душі, моральності. З нижченаведених варіантів встановіть відповідність авторів та їхнє теоретичне осмислення “філософії серця”:

1. Пантелеймон Куліш.

А. “Ключ до «господарства душі», її мандрівок у вічність, сферу добра і краси”.

Б. “Мікросвіт, вираження внутрішньої людини, основа діяльності”.

В. “Джерело надії, передчуття, провидіння”.

2. Григорій Сковорода.

3. Микола Гоголь.

1. 1А. 2. 1В. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 3А. 6. 3Б. 7. 3В.

779. Українські мислителі по-різному розкривали сутність архетипу “серця” в українській ментальності. Встановіть відповідність авторів та їхнє теоретичне осмислення “філософії серця”:

1. Памфил Юркевич.	А. “Принцип індивідуальності, то орган відчуття Бога”.
2. Григорій Сковорода.	Б. “Шлях до ідеалу та гармонії природою”.
3. Тарас Шевченко.	В. “Мікросвіт, вираження внутрішньої людини, основа діяльності”.

1. 1А. 2. 1Б. 3. 2А. 4. 2Б. 5. 2В. 6. 3Б. 7. 3В.

780. Характерними для української ментальності є:

1. Архетип інтелекту.
2. Архетип серця.
3. Архетип антропоцентризму.
4. Архетип хитрості.
5. Архетип софійності світу.
6. Архетип голови.
7. Архетип доброти.

781. Стимулюючими факторами соціокультурно-етнічної консолідації населення майбутньої України у XV-XVI ст. були три грізні “виклики” з боку зовнішніх сил:

1. Німецька агресія.
2. Татарсько-турська агресія.
3. Польсько-шляхетська експансія.
4. Шведська експансія.
5. Американська експансія.
6. Церковно-культурна експансія польсько-католицького духівництва.
7. Культурна експансія країн Західної Європи.

782. Французький філософ-просвітник Анн-Робер-Жан Тюрго виділяє три стадії культурного прогресу людства:

1. Міфологічну.
2. Релігійну.
3. Метафізичну.
4. Спекулятивну.
5. Наукову.
6. Філософську.
7. Комуністичну.

783. Німецький філософ-ідеаліст Георг Гегель у розвитку суспільства виділяв три стадії прогресу:

1. Східні деспотії.
2. Західні деспотії.
3. Феодальні монархії.
4. Китайський світ.

5. Греко-римський світ.
6. Американський світ.
7. Германський світ.

784. Німецький мислитель Карл Маркс виділив такі основні періоди суспільної історії:

1. Донауковий.
2. Доформаційний.
3. Науковий.
4. Формаційний.
5. Післянауковий.
6. Філософський.
7. Післяформаційний.

785. Німецький мислитель Карл Маркс в рамках формаційного періоду суспільної історії виділяв:

1. Рабовласницький лад.
2. Первіснообщинний лад.
3. Феодальний лад.
4. Комуністичний лад.
5. Постіндустріальний лад.
6. Інформаційний лад.
7. Буржуазний лад.

786. Які з названих мислителів відстоювали концепції соціального регресу?

1. Освальд Шпенглер.
2. Гесіод.
3. Сенека.
4. Платон.
5. Арнольд Тойнбі.
6. Пітирим Сорокін.
7. Анн-Робер-Жан Тюрго.

787. Які з названих мислителів відстоювали концепції циклічності соціального життя?

1. Освальд Шпенглер.
2. Гесіод.
3. Сенека.
4. Платон.
5. Арнольд Тойнбі.
6. Пітирим Сорокін.
7. Анн-Робер-Жан Тюрго.

788. Основоположник західної соціології Огюст Конт виділяв три стадії суспільного розвитку:

1. Доформаційну.
2. Теологічну.
3. Формаційну.

4. Метафізичну.
5. Позитивну.
6. Післяформаційну.
7. Комуністичну.

789. Які з названих мислителів вважали, що критерієм розвитку суспільства є пануючий тип технології, виділяючи при цьому традиційний, промислово-індустріальний та постіндустріальний (інформаційний) типи суспільства?

1. Освальд Шпенглер.
2. Деніел Белл.
3. Джон Гелбрейт.
4. Арнольд Тойнбі.
5. Пітирим Сорокін.
6. Збігнєв Бжезінський.
7. Анн-Робер-Жан Тюрго.

790. Які із вказаних ознак, згідно з марксистською теорією, характеризують соціальні класи?

1. Великі групи людей, які різняться між собою за їх місцем в історично визначеній системі суспільного виробництва.
2. Великі групи людей, які проживають на спільній території.
3. Великі групи людей, які різняться за їх відношенням до засобів виробництва.
4. Великі групи людей, які різняться розміром тієї частини спільного багатства, яка є в їхньому розпорядженні.
5. Великі групи людей, які володіють засобами виробництва і мають значний грошовий прибуток.
6. Великі групи людей, які не мають приватної власності і є найманими працівниками.

РОЗДІЛ 7. ПОЛІТИЧНІ ЗАСАДИ ЛЮДСЬКОГО ІСНУВАННЯ

Рівень 1.

791. Від якого давньогрецького слова походить поняття “політика”?

1. Місто-держава.
2. Громадянин.
3. Відносини між окремими державами.
4. Особистість.

792. Завдяки кому з античних мислителів набув поширення термін “політика”?

1. Геродот.
2. Сократ.
3. Арістотель.
4. Демокріт.

793. Який із вказаних рівнів здійснення політики не відповідає дійсності?
1. Міжнародний.
  2. Національний.
  3. Регіональний.
  4. Побутовий.
794. На якому рівні політика визначається в основному діяльністю держави, як основного інституту організації життя громадян, розподілу і перерозподілу ресурсів?
1. Регіональний рівень.
  2. Міжнародний рівень.
  3. Національний рівень.
  4. Місцевий рівень.
795. Як називають рівень здійснення політики, на якому в основному діють групи та асоціації, зацікавлені у розвитку своїх міст, районів, областей?
1. Регіональний рівень.
  2. Міжнародний рівень.
  3. Національний рівень.
  4. Місцевий рівень.
796. Як називають рівень здійснення політики, на якому, в основному, діють національні держави та різні транснаціональні організації?
1. Регіональний рівень.
  2. Міжнародний рівень.
  3. Національний рівень.
  4. Місцевий рівень.
797. Доповніть речення: "Політика – це особливий вид людської діяльності, пов'язаний із здобуттям і здійсненням...".
1. Насилля.
  2. Влади.
  3. Волі.
  4. Боротьби.
798. Що вважається центральним, організаційним і регулятивно-контрольним початком політики?
1. Політична діяльність.
  2. Влада.
  3. Воля.
  4. Політична боротьба.
799. Хто виступає первинним суб'єктом політичної діяльності?
1. Людина.
  2. Народ.
  3. Нація.
  4. Клас.
800. Суб'єктами політики не виступають:
1. Соціальні групи.

2. Джон Ліндсей.
3. Альберт Швейцер.
4. Франсуа Вольтер.
5. Георг Гегель.
6. Іммануїл Кант.
7. Шарль де Голь.

1199. Священні книги ісламу називаються:

1. Коран.
2. Бхагават-гіта.
3. Сунна.
4. Трипітака.
5. Старий Заповіт.
6. Талмуд.

1200. Які філософські течії не відносять до філософії ХХ ст.?

1. Легізм.
2. Персоналізм.
3. Екзистенціалізм.
4. Прагматизм.
5. Неотомізм.
6. Конфуціанство.
7. Даосизм.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Арцишевський Р.А. *Світ і людина: Підручник для 8-9 класів.* – К.: «АртЕк», 1996. – 438 с.
2. Вілков В.Ю., Салтовський О.І. *Людина і світ: Навчальний посібник.* – К.: «Кондор», 2001. – 208 с.
3. Вілков В.Ю., Салтовський О.І. *Людина і світ: Навчальний посібник.* – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 352 с.
4. Гісем О., Мартинюк О. Людина і світ. В схемах, таблицях і коментарях. – Кам'янець-Подільський: Абетка. 2002. – 192 с.
5. Гісем О.В., Мартинюк О.О. *Людина і суспільство. 11 клас. В схемах, таблицях і коментарях.* – Кам'янець-Подільський: Абетка. 2003. – 252 с.
6. Лавренов О.О. *Людина і суспільство. Схеми, таблиці, коментарі: Довідкове видання.* – Київ: «Логос», 1998. – 128 с.
7. *Людина в сучасному світі: Підручник для 11 кл.* / Р.А. Арцишевський, С.О. Бондарук, С.С. Возняк та ін. – Київ-Ірпінь: ВТФ «Перун», 1997. – 224 с.
8. *Людина і світ: Підручник / Л.В. Губерський, В.Г. Кремень, А.О. Приятельчук та ін.; Голов. ред. Л.В. Губерський.* – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 349 с.
9. *Людина і суспільство: Підручник для 11 кл. серед. загальноосвіт. шк.* / Р.А. Арцишевський, С.О. Бондарук, С.С. Возняк та ін. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 416 с.
10. *Ми – громадяни України: Навч. посіб. з громад. освіти для 9 (10) кл. серед. загальноосвіт. навч. закл.* / О.Пометун, О.Дем'янчук, І.Ігнатова та ін.: За ред. О.Пометун. – К.: А.П.Н., 2002. – 240 с.
11. *Особа і суспільство: Підручник для 10 кл.* / Р.А. Арцишевський, С.О. Бондарук, В.І. Бортников та ін. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 1997. – 352 с.
12. *Світ, людина, суспільство: Хрестоматія / Упоряд. І.П. Арцишевська, Р.А. Арцишевський.* – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 1997. – 400 с.

Примітка. Курсивом позначена основна література для підготовки до іспиту. Крім названих підручників, можуть використовуватись новіші перевидання.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

13. *Філософський словник соціальних термінів / Під заг. ред. В.П. Андрушенка.* 3-є вид. – Київ-Харків: Р.И.Ф., 2005. – 672 с.
14. *Філософський енциклопедичний словник.* – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
15. *Політологічний енциклопедичний словник / Упорядник В.П. Горбатенко та ін.* – 2-є вид., доп. і перероб. – К.: Генеза, 2004. – 736 с.

ЗМІСТ

Вступне слово _____	3
Передмова _____	4
Програма для вступних іспитів _____	6
Розділ 1. Феномен людського життя _____	12
Розділ 2. Світ та особливості його існування _____	36
Розділ 3. Духовність людини _____	59
Розділ 4. Свідомість і пізнання _____	74
Розділ 5. Людина і природа _____	97
Розділ 6. Суспільне життя людини _____	109
Розділ 7. Політичні засади людського існування _____	140
Розділ 8-9. Світогляд як найвища форма самоусвідомлення. Людина і культура _____	174
Рекомендована література _____	205

Навчально-методичне видання

**КОНКУРСНІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ
ДЛЯ ВСТУПНИКІВ**

ЛЮДИНА І СВІТ

Завдання підготували:

Буркало Валентин Васильович, Гиря Володимир Іванович,
Зан Михайло Петрович, Колодій Маріанна Михайлівна,
Остапець Юрій Олександрович

Відповідальні за випуск: В. М. Міца, П. П. Гуранич,
Б. К. Галас, І. Й. Росола

Виготовлення оригіналу-макета та друк МПП «Гражда».
Замовлення № 18. Наклад 350 прим.

МПП «Гражда»

Свідоцтво про державну реєстрацію видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції. Серія 3т № 22
88000, м. Ужгород, вул. Волошина, 8. т./факс (0322) 61-52-76